

Stavovi medicinskih sestara prema istraživanjima u sestrinstvu

Cepanec, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:714009>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-31**

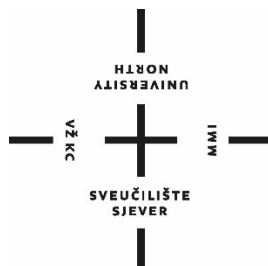

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

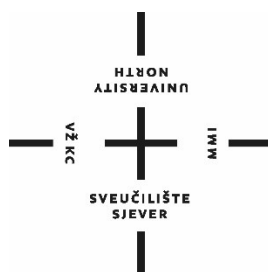
DIPLOMSKI RAD br. 029/SSD/2020

**Stavovi medicinskih sestara o provođenju
istraživanja u sestrinstvu**

Marija Cepanec

Varaždin, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ SESTRINSTVO –
MENADŽMENT U SESTRINSTVU

DIPLOMSKI RAD br. 029/SSD/2020

**Stavovi medicinskih sestara o provođenju
istraživanja u sestrinstvu**

Student:

Marija Cepanec, 0977/336D

Mentor:

doc. dr. sc. Rosana Ribić

Varaždin, rujan 2020.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za sestrinstvo

STUDIJ diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo – menadžment u sestrinstvu

PRISTUPNIK Marija Cepanec

MATIČNI BROJ 0977/336D

DATUM 17.07.2020.

KOLEGIJ Nacrt diplomskog rada

NASLOV RADA Stavovi medicinskih sestara prema istraživanjima u sestrinstvu

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Nurses attitudes toward nursing research

MENTOR doc.dr.sc. Rosana Ribić

ZVANJE docent

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc.dr.sc. Marijana Neuberg, predsjednik
2. doc.dr.sc. Rosana Ribić, mentor
3. prof.dr.sc. Goran Kozina, član
4. doc.dr.sc. Marin Šubarić, zamjenski član
- 5.

Zadatak diplomskog rada

BROJ 029/SSD/2020

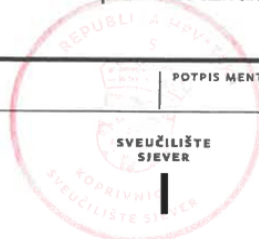
OPIS

Istraživanje u sestrinstvu je sustavno ispitivanje i prikupljanje podataka kojima je cilj ukazati na najvažnije probleme u sestrijskoj profesiji. Razvojem obrazovanja sestara u Republici Hrvatskoj povećavao se i broj istraživačkih radova iz područja zdravstvene njege. Međutim, u Hrvatskoj još uvijek prevladava trend premale zainteresiranosti medicinskih sestara za provođenje istraživanja iz njihovog djelokruga rada. Medicinske sestre trebale bi provoditi i/ili sudjelovati u istraživanjima, sukladno njihovoj razini obrazovanja i integrirati nalaze istraživanja u svoju svakodnevnu praksu. Cilj je diplomskog rada ispitati stavove medicinskih sestara/tehničara prema istraživanjima u sestrinstvu. Istraživanje je provedeno putem platforme Google docs, a kao instrument istraživanja korištena je Bostrom modificirana Boothova skala stavova medicinskih sestara prema istraživanju („Boothe's Attitudes on Nursing Research Scale“). U radu je potrebno:

- opisati važnost provođenja znanstvenog istraživanja na području sestrinstva
- prikazati rezultate istraživanja stavova medicinskih sestara/tehničara prema istraživanju u sestrinstvu
- analizirati dobivene rezultate i usporediti ih s literaturno opisanim istraživanjima u kojima je korištena Boothova skala stavova medicinskih sestara prema istraživanju

ZADATAK URUČEN

POTPIS MENTORA

Predgovor

„Svi ljudi teže znanju po naravi. “(Aristotel)

Aristotel nam svojom misli želi ukazati kako uvijek trebamo težiti unpređenju znanja. Sestrinstvo je grana koja se svakodnevno razvija, a u budućnosti trebamo težiti promjenama u skladu s međunarodnim standardima i zahtjevima, te time težiti promjenama u zdravstvenoj politici.

Tijekom ovog studija željela bi se zahvaliti svojoj obitelji koja mi je bila velika podrška tijekom moga školovanja. Obitelj je uvijek bila puna razumijevanja za moje izostanke i moj vjetar u leđa za napredovanjem u struci. Najviše hvala mom suprugu Tomislavu i sinu Ivanu bez kojih ovo sve nebi bilo moguće. Neizmjerno Vam hvala na svakoj riječi potpore i utjehe, te najljepšom malenom osmijehu koji mi je uvijek davao vjetar u leđa.

Veliku zahvalnost također dugujem svojoj mentorici docentici Ribić koja mi je svojim savjetima pomogla u izradi ovog rada. Hvala Vam na ukazanom povjerenju i želji da se ovim diplomskim radom potakne medicinske sestre na istraživanja.

Veliko Hvala Svima!

Sažetak

CILJ: Kroz ovaj rad cilj nam je bio ispitati koliko obrazovanje, stručna sprema, te godine radnog iskustva imaju utjecaj na provođenje istraživanja u sestinstvu. Također kroz rad je ispitano što medicinske sestre motivira na provođenje istraživanja.

ISPITANICI I METODE: Istraživanje je provedeno u razdoblju od 1.08.2020. do 31.08.2020. Anketni dio upitnika proveden je putem Google docsa. U istraživanju je sudjelovalo 347 ispitanika. Analizirani su podaci dobiveni uz pomoć deskriptivne statistike. Za obradu podataka korišten je SPSS program, a hipoteze su potvrđene uz pomoć hi kvadrat testa. Primarno su izneseni statistički podaci vezani uz spol, dob, stručnu spremu, radno iskustvo i slično. Nakon toga se dublje analiziraju stavovi, mišljenja i potencijalno iskustvo medicinskih sestara i tehničara glede istraživanja u sestrijskom zanimanju.

REZULTATI: Od 347 ispitanika većina njih bila je ženskog spola. Prema dobi ispitanika njih 113 bilo je između 20 do 30 godina. Možemo vidjeti prema navedenom podatku kako su većinom mladi ljudi zainteresirani za provođenje istraživanja. Među stručnom spremom uglavnom je prevladavala visoka ili viša stručna sprema. Tematika sestrijskih istraživanja većinom je usmjerena na zdravstvenu njegu bolesnika kako je odgovorilo 109 ispitanika. Ispitanici su većinom zainteresirani za čitanje stručnih i znanstvenih članaka, kako navodi njih 164. Najveći broj ispitanika smatra kako nema dovoljno motivacije i znanja za provođenje istraživanja. Potrebno je svakako više raditi na edukaciji mladih i visokoobrazovanih zdravstvenih djelatnika iz tematike ovog područja.

ZAKLJUČAK: Prema svim navedenim podacima mladi i visokoobrazovani zdravstveni djelatnici skloniji su promjeni stavova u svezi sestrijskih istraživanja te pokazuju veću dozu motiviranostiza napredak ove grane sestinstav. Potrebno je svakako više poticati zdravstvene djelatnike kroz obrazovanje u školama ili na fakultetu za provođenje sestrijskih istraživanja jer time unapređuju sestrijsku praksu te omogućuju razvoj sestrijskog istraživanja.

KLJUČNE RIJEČI: istraživanje, motiviranost, medicinska sestra

Summary

OBJECTIVE: Through this paper, our goal was to examine how much education, education, and years of work experience have an impact on conducting research in nursing. Also, through our work, we examined what motivates them to design and conduct research.

RESPONDENTS AND METHODS: The research was conducted in the period from 1.08.2020. to 31.08.2020. The survey part of the questionnaire was conducted via Google docs. 347 respondents participated in the study. Data obtained with the help of descriptive statistics were analyzed. The SPSS program was used for data processing, and the hypotheses were confirmed with the help of the chi-square test. Primary statistics related to gender, age, education, work experience and the like will be presented. After that, the attitudes, opinions and potential experience of nurses and technicians regarding research in the nursing profession will be analyzed in more depth.

RESULTS: Of the 347 respondents, most of them were female. According to the age of the respondents, 113 of them were between 20 and 30 years old. We can see from the above data that mostly young people are interested in conducting research. Higher or higher education prevailed among the qualifications. The topic of nursing research is mostly focused on patient health care, as answered by 109 respondents. Respondents are mostly interested in reading professional and scientific articles, according to 164. Most of the respondents believe that they do not have enough motivation and knowledge to conduct research. It is certainly necessary to work more on the education of young and highly educated health professionals in the field.

CONCLUSION: According to all the above data, young and highly educated health professionals are more inclined to change their attitudes regarding nursing research and show a greater dose of motivation for the progress of this branch of nursing. It is certainly necessary to encourage more health professionals through education in schools or at the faculty for conducting nursing research, because in this way they improve nursing practice and enable the development of nursing research.

KEY WORDS: research, motivation, nurse

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Razvoj istraživanja u sestrinstvu.....	3
3. Provođenje i primjena istraživanja u sestrinstvu	6
4. Stavovi medicinskih sestara prema istraživanjima u sestrinstvu	9
5. Istraživački dio.....	11
5.1. Ciljevi rada	11
5.2. Hipoteze	11
5.3. Metodologija rada	11
5.4. Statistička obrada podataka	11
6. Rezultati istraživanja.....	12
6.1. Osnovna obilježja ispitanika	12
6.2. Stavovi medicinskih sestara prema istraživanjima.....	16
7. Rasprava.....	33
8. Zaključak.....	38
9. Literatura.....	39
Popis slika, tablica i grafova	42
PRILOG	43

1. Uvod

Sestra danas ima, uz tradicionalnu njegu bolesnika, prepoznavanje njegovih potreba i problema i nove zadaće poput neprekidnog obrazovanja i provođenja znanstveno istraživačkog rada. Posljednjih godina u javnosti se povećava svijest da su vrijedni resursi ograničeni i da se njihova pažnja mora više razmotriti. Istovremeno, medicinske sestre preuzimaju povećanu odgovornost za donošenje odluka o pružanju zdravstvene zaštite, a može se očekivati da će i ubuduće preuzimati veću odgovornost. Odgovornost javnosti za humanu upotrebu znanja u pružanju učinkovitih i visokokvalitetnih usluga obilježje je profesije, stoga je najistaknutiji cilj znanstvenog istraživanja medicinskih sestara kontinuirani razvoj znanja za upotrebu u sestrinskoj praksi [1]. Prema nekim istraživanjima procjenjuje se da se medicinsko znanje udvostručuje svakih pet godina zbog toga je nužno raditi na kontinuiranoj edukaciji i trajnim usavršavanjima kako bi se istraživačka znanja još više unaprijedila. Nužno je poticati razvoj sestrinskih istraživanja koja bi pridonjela razvoju sestrinske prakse.

Istraživanje o sestrinstvu razvija znanje o zdravlju i promicanju zdravlja tijekom cijelog životnog vijeka, brizi o osobama sa zdravstvenim problemima i invaliditetom te sestrinskim akcijama kako bi se poboljšala sposobnost pojedinaca da učinkovito odgovori na stvarne ili potencijalne zdravstvene probleme [1]. Prema nekim autorima istraživanje u sestrinstvu je usmjereno na sustavno prikupljanje podataka pomoću kojih se dobivaju različite znanstvene spoznaju koje pridonose razvoju sestrinske prakse. Istraživanje u sestrinstvu ima ogroman utjecaj na sadašnju i buduću profesionalnu sestrinsku praksu, čineći je tako ključnom komponentom obrazovnog procesa [2]. Sestrinstvo se kao područje prakse utemeljeno na dokazima razvija od vremena Florence Nightingale do danas, gdje mnoge medicinske sestre danas rade kao istraživači sa sjedištem na sveučilištima, kao i u zdravstvu. Istraživanje koje provode medicinske sestre uključuje različite vrste studija kako bi se izvele kliničke intervencije za pomoć onima kojima je potrebna zdravstvena skrb. Složenost istraživanja u sestrinstvu i široki opseg tema te područja rada često zahtijevaju znanstvenu podlogu iz nekoliko disciplina. Stoga medicinske sestre trebaju biti dobro educirane kako bi izradile kvalitativna istraživanja. Istraživanja provedena ranijih godina ukazuju nam kako bi medicinske sestre kod provođenja istraživanja trebale biti usmjerena na:

- Promicanje zdravlja, dobrobiti i kompetencija za osobnu njegu među svim dobnim skupinama;

- Sprječavanje zdravstvenih problema tijekom životnog vijeka koji mogu smanjiti produktivnost i zadovoljstvo;
- Smanjenje negativnog utjecaja zdravstvenih problema na sposobnosti suočavanja, produktivnost i zadovoljstvo životom pojedinaca i obitelji;
- Osiguravanje zadovoljavanja potreba za skrbi posebno osjetljivih skupina odgovarajućim strategijama;
- Dizajniranje i razvoj zdravstvenih sustava koji su isplativi u zadovoljavanju sestrinskih potreba stanovništva [1].

Prema svima navedenim podacima možemo reći kako je istraživanje u sestrinstvu zapravo znanstveni proces koji validira i redefinira postojeća znanja te generira nova znanja koja imaju utjecaj na mijenjanje sestriinske prakse.

2. Razvoj istraživanja u sestrinstvu

Sestrinstvo zahtijeva temelj znanja koji se temelji na teoriji i proizlazi iz sustavnih istraživanja [3]. Florence Nightingel smatra se začetnicom sestrijskih istraživanja. Korijeni istraživanja u sestrinstvu sežu u doba djelovanja utemeljiteljice modernog sestrinstva Florence Nightingale, koja je promjene u zdravstvenoj njezi uvodila temeljem dokumentiranja opažanja, prikupljanja i analize podataka [4]. Prijašnjih godina istraživanja u sestrinstvu nisu imala toliki značaj kao danas. To je možda posljedica prijašnje percepcije sestrinstva kao profesije koja je orijentirana samo na zadatak, odnosno zbrinjavanje bolesnika. Istraživanja u sestrinstvu provodila su se i u prvoj polovici 20. stoljeća međutim nisu imala toliki značaj jer sestre tada nisu imale visoko obrazovanje. Razvojem visokog obrazovanja za medicinske sestre započinje razdoblje promicanja sestrinstva kao profesija koja treba težiti što više istraživačkom radu za napredak sestrijske prakse.

1859. Florence Nightingale je koristila bolnice na bojnopolju tijekom Krimskog rata kao svoj istraživački laboratorij [3]. Kroz Krimski rat brinući se o bolesnicima Florence je počela epidemiološkim metodama opisivati morbiditet i mortalitet vojnika. Njezino prvo epidemiološko istraživanje i statistička metodologija (dokumentiranje odnosa između okoliša i zdravstvenog stanja vojnika) smatraju se početkom provođenja znanstvenih istraživanja u sestrinstvu [5]. Povijesni pregled od 1900. do 1949. otkriva da su istraživanja u sestrinstvu u Sjedinjenim Državama bila u povojima, usredotočujući se tada na obrazovanje medicinskih sestara, zdravstvenu njegu bolesnika i organizaciju rada [3]. U to se vrijeme o teoriji sestrinstva raspravljalo isključivo kao o sredstvu za razvoj i organizaciju obrazovnog kurikuluma. Sjedinjenje Američke Države najviše su poticale obrazovanje medicinskih sestara i istraživanja. U prvoj polovici 20. stoljeća u Sjedinjenim Američkim Državama formirane su skupine koje su odgovarale na pitanja poput: što je sestrinstvo, što medicinske sestre rade i koliko je sestrinstvo jedinstveno od ostalih zdravstvenih disciplina? [3]. Sestrijski časopisi su publikacije koje opisuju kritične analize istraživanja koja se odnose na njegu i zdravlje, uključujući sestrijsku praksu, pružanje zdravstvene njege i sestrijsko obrazovanje. Osnivanje časopisa *American journal of nursing* koji počinje iznositi prve prikaze slučajeva bolesnika također se smatra velikom prekretnicom za razvoj istraživanja. Časopis *Nursing Research* počeo je izlaziti 1952. godine, kao još jedan dokaz napretka u sestrijskom istraživačkom radu. U svojim prvim objavama *Nursing Research* bio je usmjeren na objavljivanje članaka o zdravstvenoj njezi bolesnika, te edukaciji medicinskih sestara.

Osnivanjem ovog časopisa na stranim sveučilišnim studijima sestrinstva počeli su se otvarati programi koji su usmjereni na poučavanje medicinskih sestara o provedbi sestrinskih istraživanja. Kvaliteta u zdravstvenoj njezi te razvoj parametara potrebnih za mjerenje ishoda u zdravstvenoj njezi istraživani su tijekom 1960-tih godina [6]. Između ostalih šezdesetih godina provedena su opsežna istraživanja o njezi kože (Verhonick, 1961.), oralnoj higijeni (Ginsburg, 1961.), mehanizmu povraćanja (MCCarthy, 1964.) i postupcima mjerenja tjelesne temperature (Nicholas, 1968., 1972) [6]. 1963. publiciran je časopis *International Journal of Nursing Studies*, a sredinom šezdesetih godina organiziraju se konferencije usmjerene prezentaciji sestrinskih istraživanja [6]. U novije vrijeme znanstvenici su se napisali Enciklopediju istraživanja u sestrinstvu, to je zapravo publikacija koja pruža sveobuhvatan pregled istraživačkih studija, povijest istraživanja u sestrinstvu i evolucije razvoja teorije u sestrinstvu [7].

Povijesno gledano, medicinske su sestre tražile pojedine uzročnike bolesti prilikom prevencije bolesti ili promicanja zdravlja. Razvojem sestrinskih istraživanja medicinske sestre su se oslanjale na logičko zaključivanje. Tijekom 1980-ih i 1990-ih medicinske sestre sve više koriste kvalitativne istraživačke metode, poput fenomenologije i etnografije, kako bi se objasnili složeni ljudski fenomeni [3]. Daljnjim razvojem sestrinstva medicinske sestre tijekom istraživanja počinju koristiti kvantitativnu i kvalitativnu metodologiju istraživanja. Nakon 1990-te započinju promjene u sestrinskoj praksi. Medicinske sestre su sve više zainteresirane za provođenje istraživanja. Kroz istraživanja nastojale su redefinirati probleme sestrinske prakse i utemeljiti znanja na dokazima. Ulaskom u 21. stoljeće medicinske sestre postaju sve više zainteresirane za provođenje kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja koja se bave proučavanjem čovjekova fenomena, razvojem zdravstvene njege i implementacijom sestrinskih intervencija. Nakon što su medicinske sestre usavršile u provođenje istraživanja iz područja zdravstvene njege bolesnika, svoje horizonte počinju širiti prema na interdisciplinarnim studijama, odnosno usmjeravaju se na istraživanja funkcioniranja zdravstvenog sustava i pružanja zdravstvenih usluga. Kultura istraživanja sestrinstva sada je napredovala do te mjere da se može uzeti u obzir ne samo provođenje istraživanja, već i njegova primjena u praksi [3].

Razvoj istraživačkog sestrinstva u Hrvatskoj započinje osnivanjem časopisa *Sestrinski glasnik*. U početku je ovaj časopis prenosio radove iz *American journal of nursinga* koji je opisivao djelokrug rada medicinskih sestara te aktualnu problematiku u zdravstvenoj njezi [6]. Ranijih godina istraživanja u sestrinstvu većinom su se provodila u svrhu završnih ili diplomskih radova.

Osnivanje časopisa Croatian Nursing Journal dolazi do porasta sestrinskih istraživanja u Hrvatskoj. Croatian Nursing Journal je recenzirani sestrinski časopis koji objavljuje izvorne radove s ciljem unaprjeđenja i razmjene znanja i iskustva, te omogućavanja praćenja suvremenih stručnih i istraživačkih trendova u području sestrinstva i drugih zdravstvenih znanosti [8]. Ovaj časopis prvi puta je izašao 2017. godine, a od tada izlazi dva puta godišnje.

3. Provođenje i primjena istraživanja u sestrinstvu

Primarna uloga medicinskih sestara u provođenju istraživanja iz područja zdravstva je povećati znanje o ovoj disciplini i pružiti dokaze za informiranje i unapređivanje zdravstvenih politika s ciljem poboljšanja zdravstvenih ishoda društva [9]. Medicinske sestre rade u različitim okruženjima, uključujući bolnicu, učionicu, primarnu zdravstvenu zaštitu, poslovni sektor, kućnu zdravstvenu zaštitu i laboratorij. Iako svaka uloga nosi različite odgovornosti, primarni cilj profesionalne medicinske sestre ostaje isti: biti odvjernica bolesnika i pružiti optimalnu njegu na temelju dokaza prikupljenih istraživanjem [2]. Neki autori smatraju kako mlade medicinske sestre koje tek ulaze u sustav rada nisu spremne za provođenje istraživanja jer im nedostaje iskustva i znanja. U provođenju istraživanja medicinska sestra može biti istraživač (autor istraživanja), dio istraživačkog tima ili osoba koja je evaluirala i objavila rezultate istraživanja. Prema mnogim smjernica medicinske sestre tijekom provođenja istraživanju suočavaju se s jedinstvenim i složenim izazovima, posebno u okruženjima s ograničenim resursima. Provođenje istraživanja u sestrinstvu može biti izuzetno izazovno i fleksibilno, te zahtijeva ustrajnost i strpljenje. Svaka medicinska sestra može imati koristi od saznanja zašto su istraživanja sestrinstva važna, kako se provode, kako se interpretiraju rezultati, te kako publicirati istraživanje u znanstvene baze ili sestrinske časopise.

Kod provođenja istraživanja najvažnije nam je dobro isplanirati istraživanje. Preporuča se angažiranje suradnika u fazi planiranja, jer bez njihove snažne potpore projekt ne može niti započeti. Odabir mjesta istraživanja ovisi o brojnim povezanim čimbenicima, uključujući pristup sudionicima, varijable povezane s istraživačkim pitanjima, prethodne veze i rad na terenu, logističku izvedivost i snažnu potporu lokalne zajednice ili ustanove unutar koje se istraživanje provodi [10]. Srednje medicinske škole i fakulteti uče medicinske sestre kako interpretirati podatke, uspoređivati različite studije, obrađivati informacije, kritizirati rezultate i kritički razmišljati. Medicinske sestre koje uče učinkovito obrađivati i koristiti informacije iz objavljenih istraživanja mogu poboljšati svoju informacijsku pismenost. Informacijska pismenost omogućuje medicinskim sestrama da koriste istraživanja u svojoj karijeri kako bi mogle donositi značajne kliničke odluke [11]. Recenzirani, objavljeni podaci koje medicinska sestra prihvaća u cjelini pružaju smjernice i uspostavljaju najbolju praksu iz određenog područja [11]. Slijediti dokaze, kamo god oni vodili, ključno je za praksu utemeljenu na dokazima. Kod provođenja istraživanja medicinske sestre trebaju slijediti određene korake:

- definirati proces istraživanja, uključujući sustavne i univerzalne koncepte znanja, zajedno s pregledima poboljšanja procesa i prakse koja se temelji na dokazima;
- utvrditi korake za dizajniranje istraživačkog projekta, uključujući identificiranje kliničkog problema i formuliranje istraživačkih pitanja, provođenje pregleda literature i pružanje pregleda dizajna istraživanja;
- pružiti pregled metodologije studije, uključujući analizu podataka i zaštitu ljudskih ispitanika;
- raspravljati o raspoloživim mogućnostima financiranja i profesionalnim obvezama koje odgovaraju tim mogućnostima; i
- pružiti odgovore na često postavljana pitanja u vezi s istraživanjem [12].

Sestrinska istraživanja većinom se koriste za implementaciju novih smjernica u zdravstvene svrhe. Istraživanje u sestinstvu doprinosi razvoju sestrinske profesije, s jedne strane, a primjena istraživačkih rezultata u praksi doprinosi optimizaciji zdravstvene njege, izradi kliničkih smjernica, podizanju razine kvalitete pružene skrbi, dugoročnom smanjenju troškova liječenja i neujednačenosti u sestričkoj praksi [4]. Značaj sestričkih istraživanja ne može se dovoljno naglasiti. Neki od ciljeva provođenja istraživanja su:

- promicanje sestrinske prakse zasnovane na dokazima,
- osiguravanje vjerodostojnosti sestrinske profesije,
- osiguravanje odgovornosti za sestričku praksu i
- dokumentiranje efektivnosti sestrinske skrbi [13].

Primjena rezultata istraživanja sestinstva jedan je od najvažnijih pokazatelja razvoja u sestričkoj profesiji, što dovodi do pružanja učinkovite i djelotvorne njege bolesnika i poboljšanja kvalitete sestrinske skrbi [14]. Glavna funkcija medicinskih sestara, kao najvećih članova zdravstvenog tima, je profesionalna skrb. Medicinske sestre odgovorne su za pružanje najsigurnije i najučinkovitije skrbi za bolesnike. Korištenje rezultata istraživanja ne samo da će poboljšati kvalitetu i standarde njege, već može dovesti i do osobnog i profesionalnog razvoja medicinskih sestara [15]. Korištenje nalaza istraživanja u sestinstvu definirano je kao primjena nalaza istraživanja u svakom zadatku i funkciji medicinske sestre i jedan je od najvažnijih pokazatelja razvoja u sestričkoj profesiji. Neki autori smatraju kako medicinske sestre ne bi trebale samo

provoditi istraživanja, već bi trebale i analitički razmišljati o njegovim nalazima i koristiti nalaze istraživanja u svojim svakodnevnim funkcijama [16].

Kod provođenja istraživanja medicinske sestre susreću se i sa pojedinim preprekama. Najčešće prepreke zbog kojih medicinske sestre ne provode sestrinska istraživanja su:

- Nedostatak teorijskog i praktičnog znanja iz područja zdravstvene njege
- Nedostatak znanja iz područja znanstvenog rada i znanstvenih istraživanja
- Nemogućnost pristupa znanstvenim bazama podataka
- Nedostatak vremena/opterećenje rutinskim poslovima na radnom mjestu
- Nedostatak znanstvenih časopisa
- Nezainteresiranost rukovodećih struktura u radnoj organizaciji za uvođenje prakse zasnovane na dokazima
- Nedostatak znanja iz područja informatike
- Nedostatak motivacije [17].

4. Stavovi medicinskih sestara prema istraživanjima u sestrinstvu

Profesionalni stavovi u sestrinstvu sastoje se od sklonosti, osjećaja koji odgovaraju načelima medicinskih sestara koje je potrebno poštovati. Uključenost medicinske sestre u klinička istraživanja o zdravstvenoj njezi ovisi o stavovima koje medicinske sestre imaju prema istraživanju [18]. Uključivanje i provođenje kliničkih istraživanja u sestrinstvu poželjno je profesionalno ponašanje registriranih medicinskih sestara, a stupanj uključenosti djelomično ovisi o stavu medicinskih sestara prema istraživanju. Na ovu temu u svijetu provedeno je niz istraživanja, a kroz rada će biti prikazani rezultati nekolicine njih.

Poticanje znanstvenih istraživanja postavila je Saudijska zdravstvena komisija kao važan cilj profesionalnog razvoja medicinskih sestara. Istraživanje koje je provedeno Saudijskoj Arabiji sastojalo se sociodemografskih podataka i podataka koji su dobiveni pomoću Likertove ljestvice. U istraživanju su sudjelovala 244 studenta sestrinstva [19]. Podaci su obrađeni SPSS metodom. Rezultati ovog istraživanja ukazuju kako student studija sestrinstva imaju pozitivan stav prema sestrimskim istraživanjima. Među studentima su postojale razlike u odnosu na njihov studijski program, dob i razinu studija [19]. Profesori na fakultetu trebaju više poticati uključivanje studenata u čitanje i korištenje rezultata istraživanja, posebno kada rade s bolesnicima u kliničkim situacijama [19]. Potrebno je svakako više kontinuiranih edukacija i radionica povezanih s istraživačkim postupkom kako bi se medicinske sestre potaknule na provođenje istraživanja i angažiranje studenata u procese identificiranja problema koji se mogu istraživati, prije diplomiranja [19].

Istraživanje koje su proveli Kuuppelomäki i Tuomi bavilo se stavovima finskih medicinskih sestara prema istraživanjima u sestrinstvu i povezanošću različitih pozadinskih čimbenika s tim stavovima [20]. Podaci u ovom istraživanju prikupljeni su strukturiranim upitnikom. Studija je provedena u jednoj središnjoj općoj bolnici, jednoj središnjoj sveučilišnoj bolnici i 10 domova zdravlja u Finskoj [20]. Ukupno je u njemu sudjelovalo 400 medicinskih sestara. Stavovi o istraživanjima u sestrinstvu bili su općenito prilično pozitivni, iako više od polovice medicinskih sestara smatra da je njihov vlastiti odnos prema sestrimskoj znanosti prilično udaljen [20]. Samo jedna trećina ispitanika smatra kako je istraživanje važan dio posla medicinske sestre. Starost, učestalost čitanja stručne literature, sudjelovanje na tečajevima osposobljavanja, obuka stečena u istraživanju i razvoju i vrsta radnog mjesta bili su povezani sa stavovima [20]. Preporučuje se da

praktičnim medicinskim sestrama bude na raspolaganju više tečajeva o metodologiji istraživanja i ostalim relevantnim obukama.

U istraživanju provedenom u Švedskoj sudjelovalo je 289 medicinskih sestara. Četrdeset i šest posto njih nikada ili rijetko je koristilo nalaze sestrinskih istraživanja u svojoj svakodnevnoj praksi [21]. Otprilike polovica ispitanika nikada nije pročitala izvješća o istraživanjima [21]. Rezultati istraživanja ukazuju ako su ispitanici imali pozitivan stav prema istraživanju i razvoju istraživanja, u svojem svakodnevnom radu slabo su ga primjenjivala. Nadalje, čini se da su dob ispitanika, godina ispitivanja i stjecanja istraživačkih vještina važni za stavove o provođenju sestrinskih istraživanja.

5. Istraživački dio

5.1. Ciljevi rada

Ciljevi ovog istraživačkog rada su:

- Ispitati stavove medicinskih sestara prema istraživanjima u sestrinstvu
- Ispitati motiviranost medicinskih sestara za provođenje istraživanja

5.2. Hipoteze

H1: Visoko i više obrazovane medicinske sestre pokazuju pozitivniji stav za provođenje istraživanja od medicinskih sestara koje imaju srednju naobrazbu.

H2: Medicinska sestre koje rade na fakultetima imaju pozitivnije stavove za provođenje istraživanja od medicinskih sestara koje rade u bolničkom okruženju

H3: Medicinske sestre u socijalnim ustanovama pokazuju negativne stavove prema provođenju istraživanja od medicinskih sestara koje rade u ustanovama tercijarne razine

5.3. Metodologija rada

Podaci ovog istraživanja prikupljeni su putem anketnog upitnika koji se ispunjavao putem Google docs obrasca. Istraživanje je provedeno u razdoblju 20.07. do 10.09. 2020. godine. Korišten je strukturirani standardizirani upitnik „Boothova skala stavova medicinskih sestara prema istraživanju („Booth's Attitudes on Nursing Research Scale“) – modificirana verzija Bostrom A.C. Prvi dio upitnika odnosio se na socidemografske podatke (dob, spol, duljina radnog staža, obrazovanje). Drugi dio upitnika sastojao se od Likertove ljestvice od 5 stupnjeva počevši od 1 (u potpunosti se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem). Pitanja su bila pretežno sa jednim mogućim odgovorom od njih više ponuđenih, a samo je par pitanja bilo je sa višestrukim odgovorom. U istraživanju je sudjelovalo 347 ispitanika.

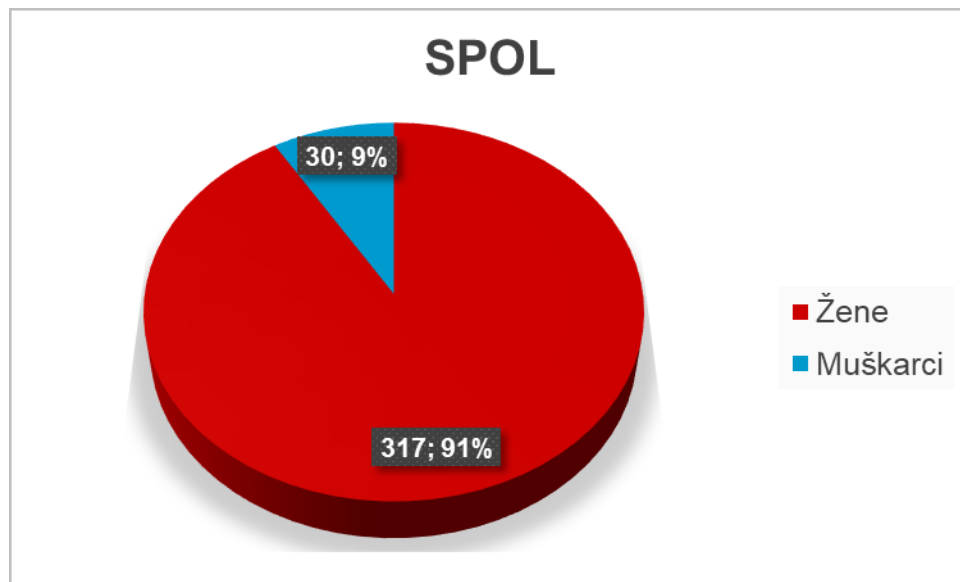
5.4. Statistička obrada podataka

Podaci su obrađeni metodom deskriptivne statistike. Izračunati su koeficijenti pouzdanosti za cijeli upitnik i za sve tri subskale. Razlike između promatranih skupina (stručna sprema, dob) testirane su hi-kvadrat testom. Analiza dobivenih podataka učinjena je programskim sustavom SPSS for Windows.

6. Rezultati istraživanja

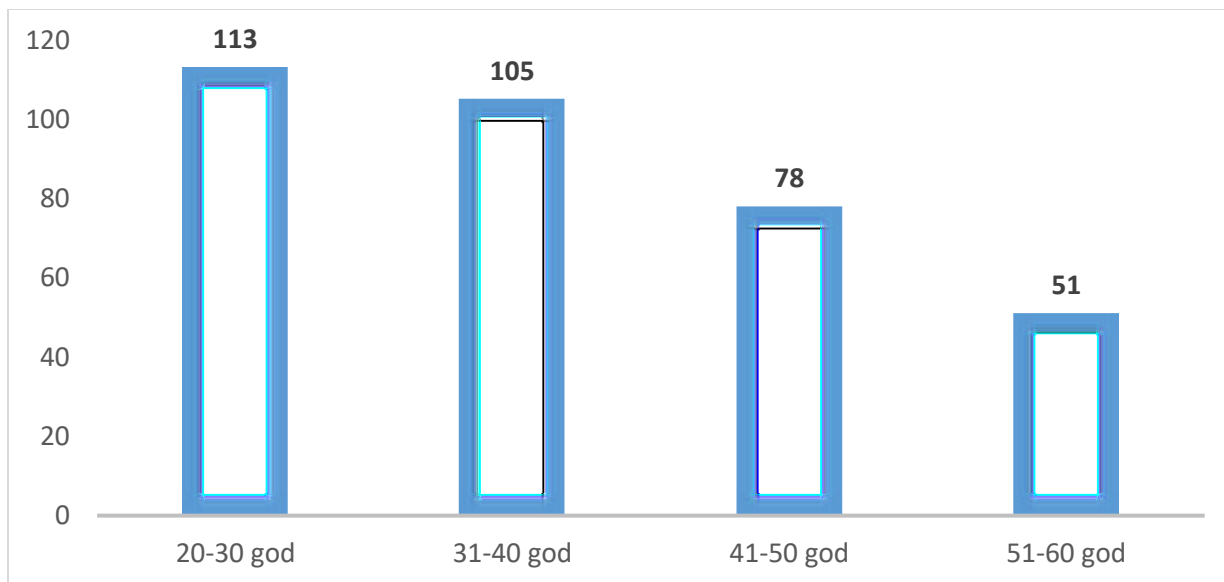
Online anketu ispunilo je ukupno 347 ispitanika iz različitih odjela i mjesta rada te različitog stupnja obrazovanja. Primarno će se iznijeti statistički podaci vezani uz spol, dob, stručnu spremu, radno iskustvo i slično. Nakon toga će se dublje analizirati stavovi, mišljenja i potencijalno iskustvo medicinskih sestara i tehničara glede istraživanja u sestrinskom zanimanju.

6.1. Osnovna obilježja ispitanika

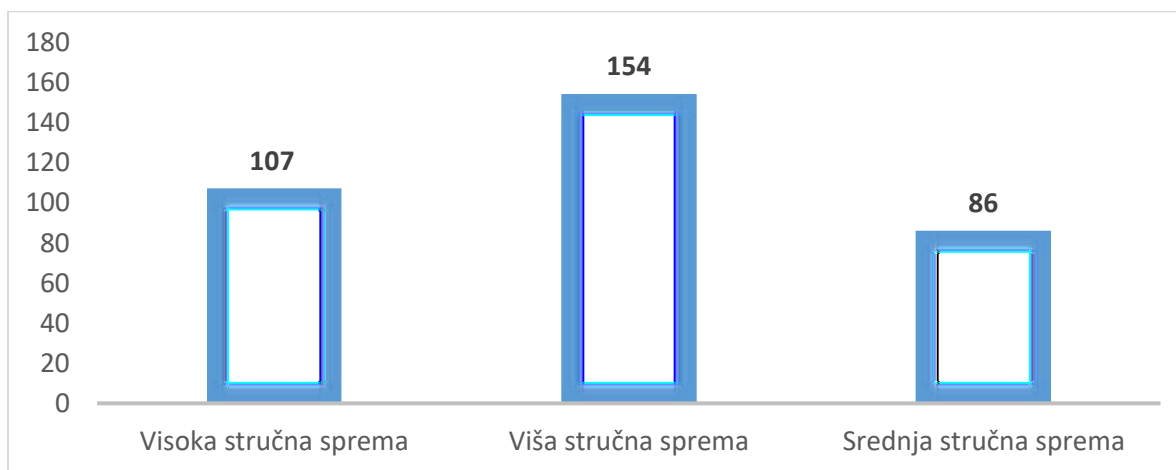
Graf 6.1.1. Spol ispitanika

Od ukupno 347 ispitanika, njih 317, odnosno 91% je ženskog spola te je 30 ispitanika, odnosno 9% muškog spola. Zamjetna je dominacija žena.

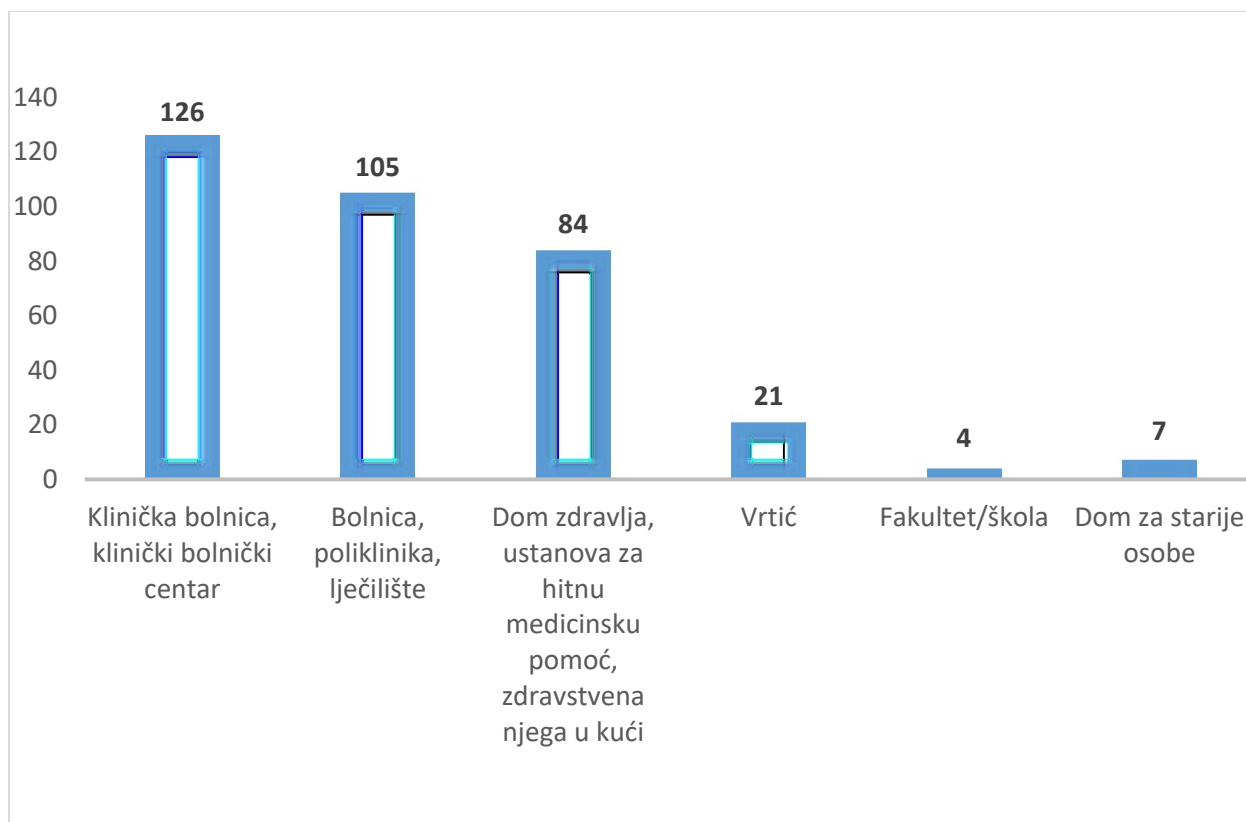
Graf 6.1.2. Starost ispitanika

Prema navedenom grafu, vidi se kako je najveći broj ispitanika u dobi između 20 i 30 godina, njih 113. Drugu najveću skupinu ispitanika čine osobe između 31 i 40 godina, njih 105. 78 ispitanika je iz dobne skupine između 41 i 50 godina, a 51 ispitanik ima između 51 i 60 godina.

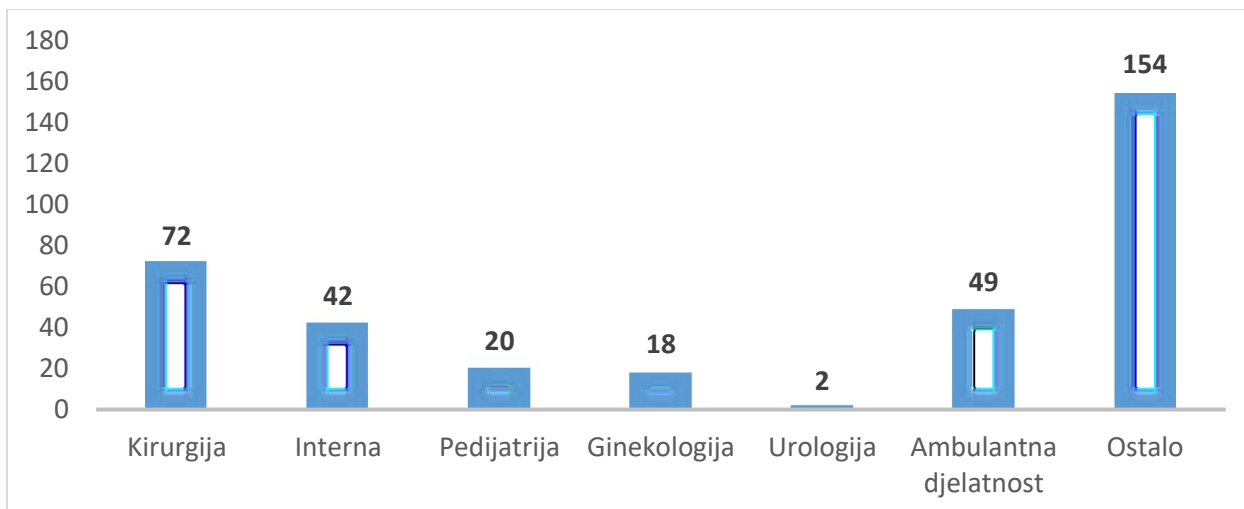
Graf 6.1.3. Stručna sprema ispitanika

Na grafu 6.1.3. može se iščitati kako najveći dio ispitanika ima višu stručnu sprema, njih 154. Drugi najveći broj ispitanika ima visoku stručnu sprema, njih 107. 86 ispitanika koji su sudjelovali u ovoj anketi imaju srednju stručnu sprema.

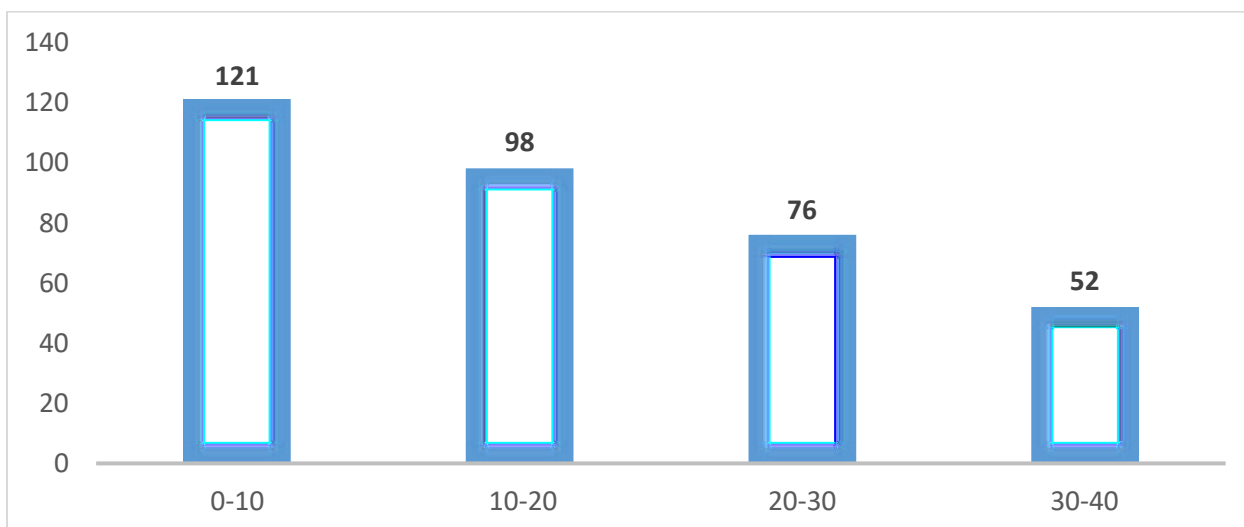
Graf 6.1.4. Radno mjesto ispitanika

Graf 6.1.4. prikazuje gdje su ispitanici zaposleni. Najveći dio ispitanika, njih 126 ima radno mjesto u kliničkoj bolnici ili kliničkom bolničkom centru. 105 ispitanika zaposleno je u bolnici, poliklinici ili lječilištu. 84 ispitanika zaposleno je u domu zdravlja, ustanovi za hitnu medicinsku pomoć ili zdravstvenoj njezi u kući. 21 ispitanik zaposlen je u vrtiću, a 7 osoba u domovima za starije osobe. Najmanji broj ispitanika, njih 4 zaposleni su na fakultetu ili u školi.

Graf 6.1.5. Vrsta radnog mjesta ispitanika

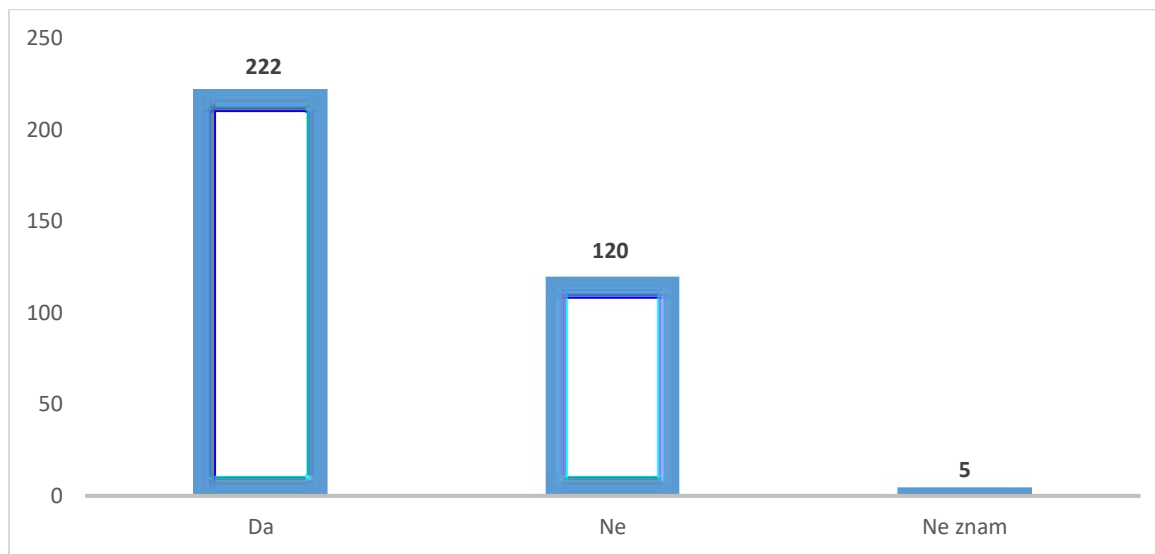
Prema grafu može se zaključiti kako najveći broj ispitanika, njih 154 radi izvan najčešćih odjela, odnosno rade u domovima zdravlja, na fakultetu, u školu, u domu za starije. Drugi najveći broj ispitanika radi na odjelu kirurgije, njih 72. U ambulantoj djelatnosti radi 49 ispitanika. Na odjelu interne radi 42-oje ispitanika, 20 ih radi na pedijatriji, 18 na ginekologiji te 2 na urologiji.

Graf 6.1.6. Godine radnog iskustva ispitanika

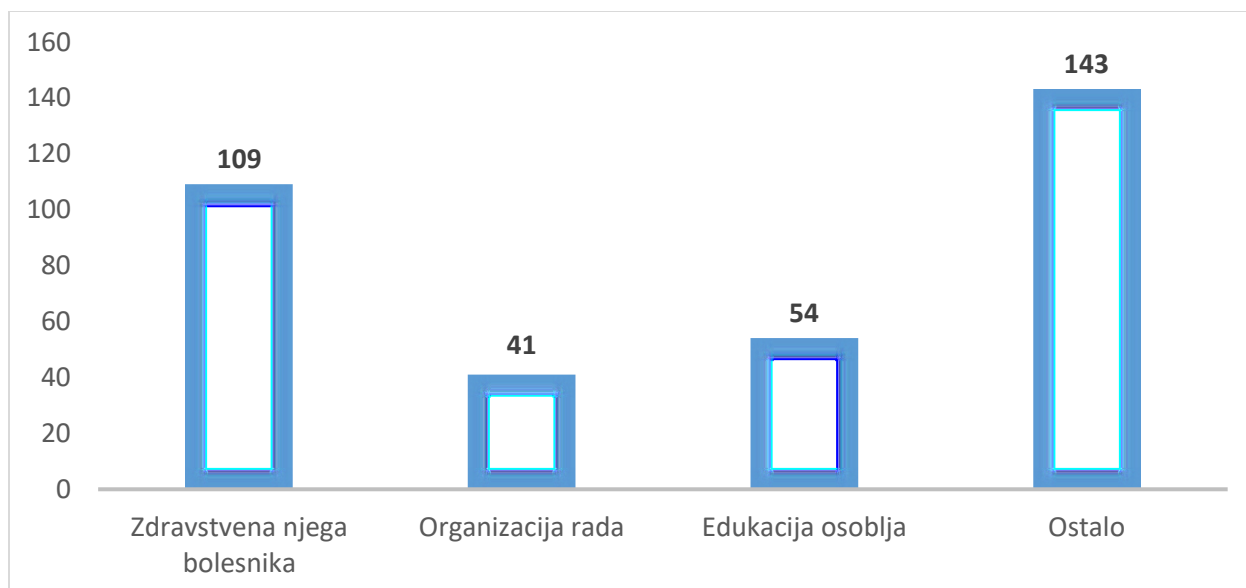
Najveći broj ispitanika, njih 121 ima manje od 10 godina radnog iskustva. Polovica ispitanika, njih 98 ima između 10 i 20 godina radnog iskustva. Između 20 i 30 godina radnog iskustva ima 76 ispitanika, a 52 ispitanika ima između 30 i 40 godina radnog iskustva.

6.2. Stavovi medicinskih sestara prema istraživanjima

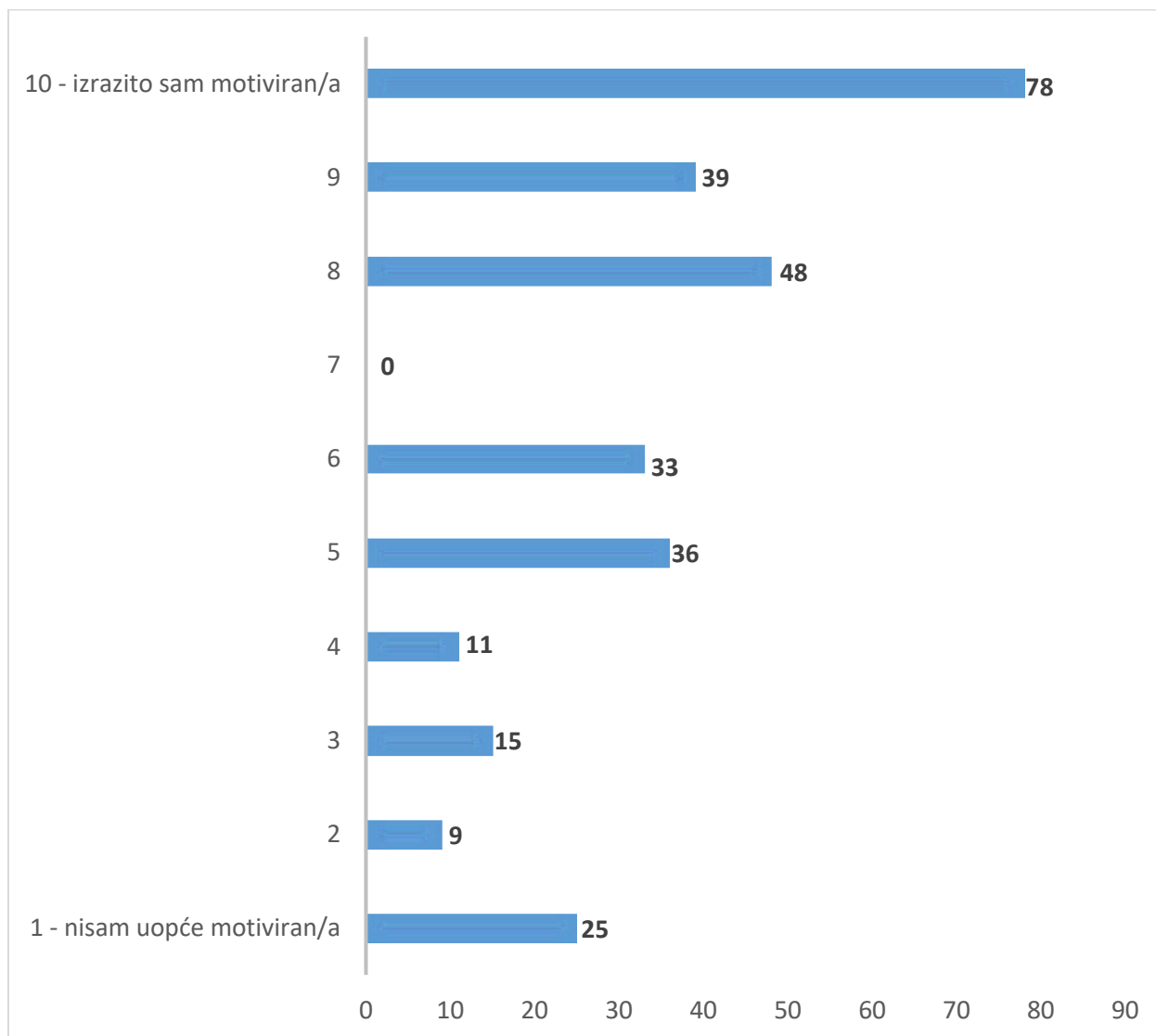
Graf 6.2.1. Jeste li proveli (samostalno ili u suradnji) neki oblik istraživanja iz područja sestinstva?

Graf 6.2.1. prikazuje koliko je ispitanika samostalno ili u suradnji provelo nekakav oblik istraživanja na području sestinstva. Više od polovice, odnosno 222 ispitanika kazalo je kako su proveli neki oblik istraživanja iz područja sestinstva. Već se ovakvim odgovorom da naslutiti kako su ispitanici usmjereni ka poboljšanju svojih znanja i vještina i vrlo zainteresirani za istraživanja u sestinstvu. S druge strane, 120 ispitanika, navelo je kako nije provelo nikakav oblik istraživanja u sestinstvu, a njih 5 nije znalo jeli kada provelo kakav oblik istraživanja.

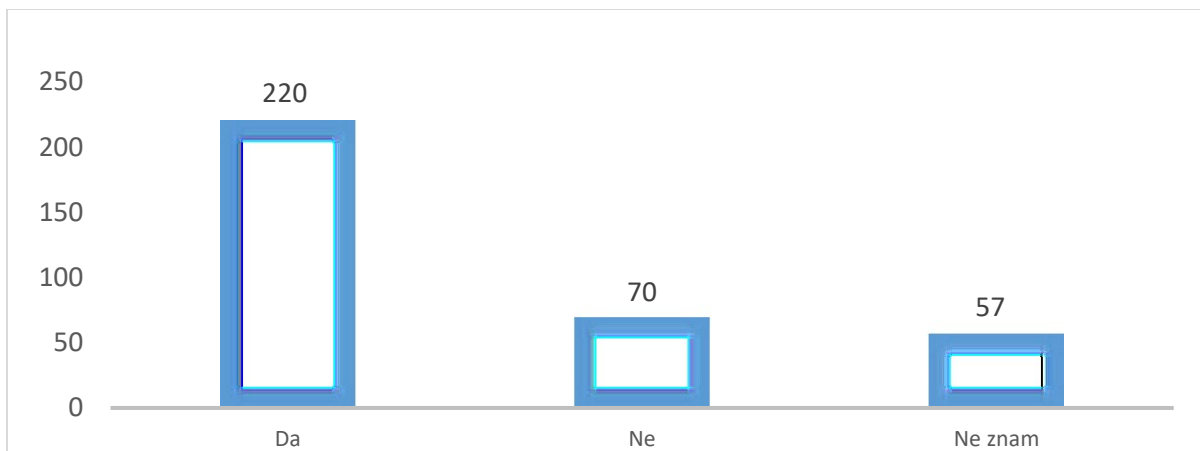
Graf 6.2.2. Ako ste proveli istraživanje, koja je bila tema samog istraživanja

U sklopu 8. anketnog pitanja, ispitanici su morali odgovoriti, ako su proveli neku vrstu istraživanja koja je bila njihova tema istraživanja. Prema navedenom pitanju 143 ispitanika navelo je kako njihova tema nije bila među tri ponuđene ili nisu uopće provodili istraživanja. Među pozitivnim odgovorima bile su prehrambene navike bolesnika, teme iz područja psihijatrije, edukacija roditelja, priprema bolesnika, etika u sestinstvu, provođenje programa cijepljenja te ispitivanje stavova opće populacije o mentalno oboljelim osobama. Drugi najveći broj ispitanika, njih 109, odgovorio je kako su provodili istraživanje vezano uz zdravstvenu njegu bolesnika. Istraživanja vezana uz edukaciju osoblja provelo je 54 ispitanika, a njih 40 provelo je istraživanje iz organizacije rada.

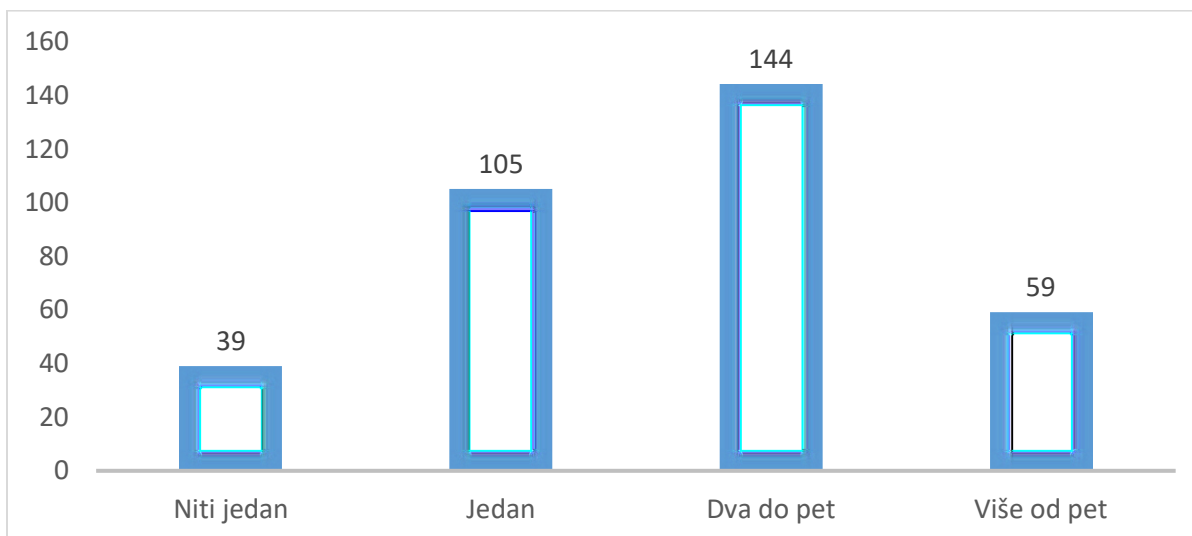
Graf 6.2.3. Motiviranost za provođenje istraživanja

Graf 6.2.3. prikazuje motiviranost ispitanika vezano za provođenje istraživanja. Najveći broj ispitanika pokazuje izrazitu zainteresiranost za provođenje istraživanja u sestrinstvu, njih 78. 25 ispitanika kazalo je kako nisu uopće motivirani za provođenje istraživanja u sestrinstvu, a 36 ispitanika je u sredini, odnosno kazali su kako i jesu i nisu motivirani za provođenje istraživanja u sestrinstvu.

Graf 6.2.4. Smatrate li da provođenje istraživanja utječe na vaše osobno zadovoljstvo

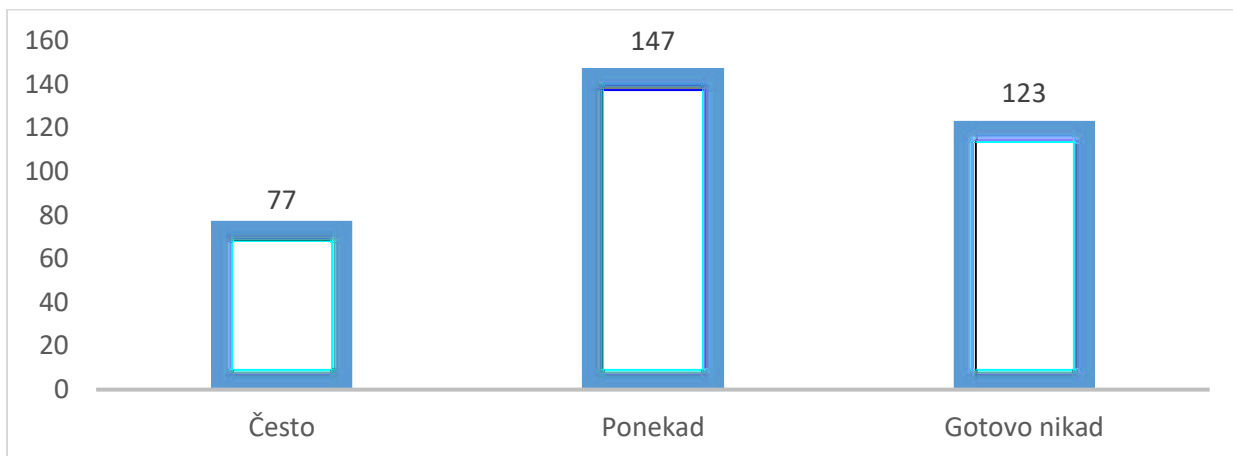
Iduće pitanje koje je postavljeno ispitanicima bilo je da li smatraju kako provođenje istraživanja utječe na njihovo osobno zadovoljstvo. Veliki broj ispitanika, odnosno njih 220 kazalo je kako je njihovo zadovoljstvo veće zbog provođenja istraživanja. Oko 70 ispitanika navelo je kako provođenje istraživanja ne utječe na njihovo zadovoljstvo, dok 57 ispitanika ne zna kako bi provođenje istraživanja utjecalo na njihovo zadovoljstvo.

Graf 6.2.5. Koliko stručnih ili znanstvenih članaka čitate mjesečno

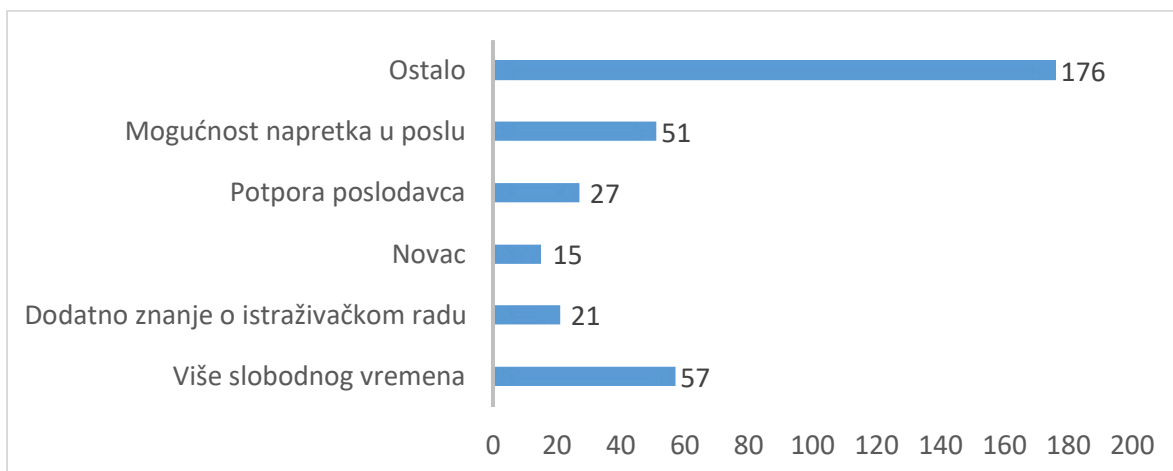
Na pitanje „Koliko stručnih ili znanstvenih članaka čitate mjesečno“, najveći broj ispitanika, njih 144 kazao je kako mjesečno čitaju dva do pet članaka koji se tiču struke i znanosti. Jedan do dva stručna članka mjesečno pročita oko 105 ispitanika. Vrlo pohvalno je kako 59 ispitanika čita

više od pet znanstvenih ili stručnih članaka mjesečno. Maleni broj ispitanika, njih 39 odgovorilo je kako ne čitaju znanstvene ili stručne članke.

Graf 6.2.6. Koliko često čitate stručne ili znanstvene članke na engleskom jeziku

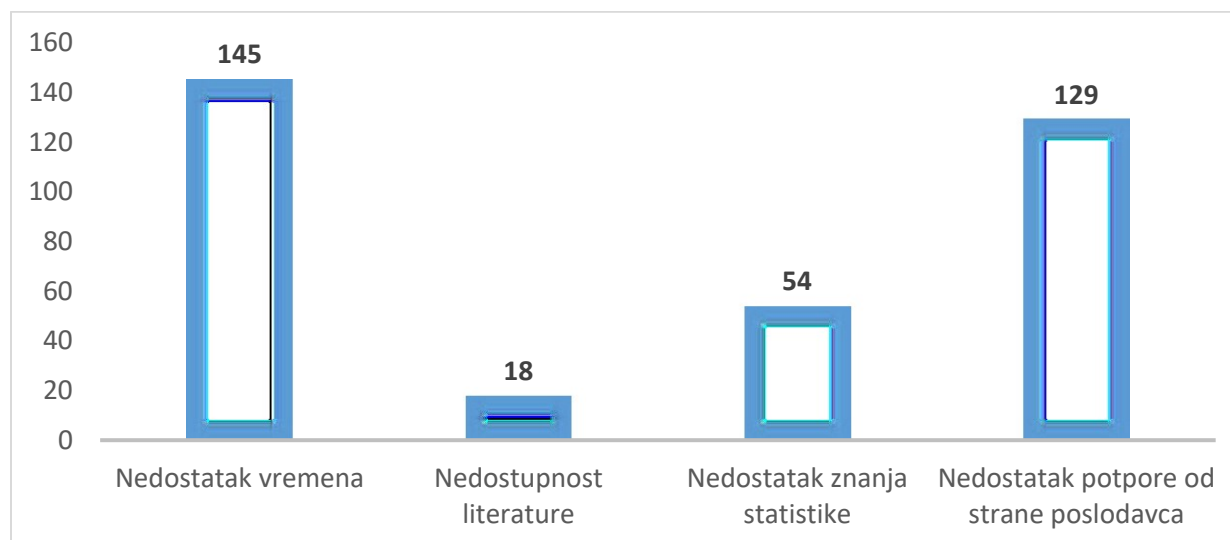
Na pitanje koliko često čitaju stručnu literaturu na engleskom jeziku, 147 ispitanika odgovorilo je kako ponekad posegne za stručnom ili znanstvenom literaturom na engleskom jeziku. 77 ispitanika reklo je kako često posežu za znanstvenom ili stručnom literaturom na engleskom jeziku, a 123 ispitanika gotovo nikad ne čitaju stručnu literaturu na engleskom jeziku.

Graf 6.2.7. Što bi pozitivno utjecalo na vašu motivaciju za provođenje istraživanja

Za provođenje bilo kojeg posla, jako je bitna motivacija, a takvo je pitanje postavljeno i ispitanicima. Najveći broj ispitanika, njih 176, odabralo je opciju ostalo. Od najčešćih odgovora u toj opciji navede se kombinacije odgovora „dodatno znanje o istraživanju“, „novac“, „potpora poslodavca“ i „nemogućnost napredovanja u poslu“. Drugi najveći broj ispitanika odabrao je „više

slobodnog vremena“, njih 57. Polovica ispitanika njih 50 smatra kako bi ih napredak u poslu zasigurno motivirao za provođenje istraživanja. Manje ispitanika biralo je potporu poslodavca, novac i dodatno znanje o istraživačkom radu, ali svakako značajan broj pokazuje kako definitivno nedostaje motivacije kako bi bilo više istraživanja u području sestrinstva.

Graf 6.2.8. Što smatrate ključnom preprekom u neprovođenju sestrinskih istraživanja

Graf 6.2.8. pokazuje što to igra ključnu ulogu u neprovođenju istraživanja u sestrinstvu. Najveći dio ispitanika, njih 145, smatra kako je razlog zašto ne provode istraživanja nedostatak vremena. Drugi najveći udio ispitanika kazao je kako im, da bi se upustili u istraživanje, nedostaje potpora poslodavca. To je kazalo 129 ispitanika. Nedostatak znanja statistike i nedostupnost literature ima značajan utjecaj, ali ipak znatno manji u odnosu na ostale odgovore.

	(1) U potpunosti se ne slažem	(2) Uglavnom se ne slažem	(3) Niti se slažem niti se ne slažem	(4) Uglavnom se slažem	(5) U potpunosti se slažem
1. Želio/la bih provoditi istraživanja.	27	31	63	104	122

2. Želio/la bih da su istraživanja visoko na mojoj listi prioriteta.	31	38	96	100	82
3. Istraživanja u sestrinstvu se provode jer medicinskim sestrama omogućuju unaprjeđenje.	47	65	103	78	54
4. Vjerujem da bi na svom radnom mjestu mogao/la dobiti dovoljno pomoći tijekom istraživačkog procesa.	49	51	98	82	67
5. Vjerujem da bih na svom radnom mjestu mogao/la dobiti dovoljno savjetodavne pomoći pri istraživanjima.	54	62	90	84	57
6. Moj nadređeni bi mi omogućio vrijeme za provođenje istraživanja tijekom radnog vremena.	83	105	77	42	40
7. Proces podnošenja teme/nacrta istraživanja Etičkom povjerenstvu za istraživanja u bolnici je previše detaljan.	37	73	127	63	47
8. Znam što se od mene očekuje pri podnošenju zahtjeva za istraživanje	44	61	84	73	85

Etičkom povjerenstvu bolnice.					
9. Potreban informirani pristanak zaposlenika za sudjelovanje u istraživanju sprječava me u provođenju istraživanja na mom radnom mjestu.	94	78	118	36	21
10. Potreban informirani pristanak pacijenata za sudjelovanje u istraživanju sprječava me u provođenju istraživanja na mom radnom mjestu.	98	73	104	45	27
11. Upoznat/a sam s odabranim statističkim procedurama koje se primjenjuju za analizu rezultata istraživanja.	39	66	84	85	73
12. Vjerujem da mi moj posao pruža vrijeme potrebno za provođenje istraživanja.	93	96	79	45	34
13. Moje kolege (drugi stručnjaci) bi me podupirali u provođenju istraživanja.	41	61	104	88	53

14. Moji suradnici u sestrinstvu bi podupirali provođenje istraživanja.	39	67	87	103	51
15. Vjerujem da bi mi moji suradnici u sestrinstvu pomogli pri provođenju istraživanja.	32	60	101	97	57
16. Moj posao pruža edukacijske programe vezane uz provođenje istraživanja.	76	86	87	62	36
17. Imam potrebna znanja i vještine za provođenje istraživanja.	22	44	83	115	83
18. Vjerujem da moja radna okolina pruža dovoljno mogućnosti za provođenje istraživanja.	35	72	98	83	59
19. Vjerujem da na mojem radnom mjestu ima dovoljno administrativne pomoći za bilo koga tko želi provesti istraživanje.	71	85	91	60	40
20. Vjerujem da na mojem radnom mjestu ima dovoljno pomoći za statističku obradu	93	83	85	56	30

podataka za bilo koga tko želi provesti istraživanje.					
21. Vjerujem da na mojem radnom mjestu ima dovoljno pomoći za analizu rezultata i zaključaka za svakoga tko provodi istraživanje.	89	85	87	52	34
22. Ja bih provodio/la istraživanje kada bih imao/la vremena.	25	43	83	108	88
23. Ja bih provodio/la istraživanja kada bih znao/la napraviti nacrt, provesti istraživanje, napraviti analizu rezultata i zaključak istraživanja.	45	61	90	93	58
24. Rezultati istraživanja korisni za bolju zdravstvenu njegu bolesnika mogu se primijeniti u mojem radnom okruženju.	29	32	78	91	117
25. Istraživanja medicinskih sestara su sredstva pomoću kojih se teorija primjenjuje u praksi.	28	37	67	98	117

26. Ostali članovi tima, pored medicinskih sestara, koji se skrbe za pacijenta, trebaju provoditi istraživanja povezana s njegovom bolešnika.	33	40	89	101	84
27. Istraživanje zahtjeva od mene više nego što sam spreman/na dati svom poslu.	52	73	128	63	31
28. Prvostupnice sestrinstva trebale bi provoditi istraživanja.	41	39	79	93	95
29. Želim provesti istraživanje o problemu vezanom uz zdravstvenu njegu bolesnika.	45	49	79	88	86
30. Provodio/la bih istraživanja kada bi dobivanje pacijentovog pristanka bilo lakše.	50	81	103	77	36
31. Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi sestre na kliničkim odjelima.	43	46	91	89	78
32. Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi medicinske	47	49	83	86	82

sestre zaposlene u obrazovanju.					
33. Medicinske sestre bi provodile više istraživanja ako bi im na raspolaganju bilo više novčanih sredstava za tu svrhu.	21	33	75	104	114
34. Vrijeme provedeno u njezi bolesnika je važnije od vremena provedenog za provođenje istraživanja.	31	51	105	80	80
35. Ja sam zainteresiran/a za provođenje istraživanja.	38	33	76	89	111
36. Medicinske sestre dobivaju pohvale od svojih suradnika i kolega kada provedu istraživanje.	89	75	104	56	23
37. Medicinske sestre bi provodile istraživanja pod uvjetom da im se omogući vrijeme za to.	28	47	77	109	86
38. Medicinske sestre bi provodile istraživanja ako bi im bili omogućeni	23	52	75	103	94

slobodni dani za provođenje istraživanja.					
39. Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi medicinske sestre s završenim doktoratom.	73	60	73	59	82
40. Ja bih proveo/la istraživanje kada bih znao/la više o tome.	72	58	98	62	57
41. Medicinskim sestrama, kada provode istraživanje, previše zamjeraju njihovi suradnici.	34	70	108	76	59
42. Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi magistre sestrinstva.	61	54	74	70	88
43. Vjerujem da bih provodio/la istraživanja ako bi mi netko s više znanja pomogao pri tome.	45	51	96	96	59
44. Istraživanja u sestrinstvu trebaju provoditi sestre koje su posebno educirane za istraživački rad.	48	63	107	66	63

45. Dobivanje suglasnosti od pacijenta za sudjelovanje u istraživanju je vrlo teško.	72	87	118	50	20
--	----	----	-----	----	----

Tablica 6.2.1. Stavovi ispitanika prema istraživanjima u sestrinstvu

Sljedeći dio analize upitnika odnosi se na analizu mišljenja o istraživanju u sestrinstvu. Oko 35% ispitanika sigurno je kako bi željeli provoditi istraživanje. Gotovo 29% ispitanika ima visoko na listi prioriteta želju za provođenjem istraživanja. Po pitanju teze 30% ispitanika neodlučno je oko tvrdnje da se istraživanja provode jer medicinskim sestrama omogućuju unapređenje. Manji dio ispitanika, odnosno njih 28% neodlučno je po pitanju kako bi na svom radnom mjestu dobili dovoljno pomoći tijekom istraživačkog procesa. Oko 26% ispitanika smatra kako na svojem radnom mjestu ne bi dobili dovoljno pomoći tijekom istraživačkog procesa. Čak 30% ispitanika smatra kako im nadređeni ne bi omogućili provođenje istraživanja za vrijeme radnog vremena.

Većina ispitanika, njih 37% neodlučno je po pitanju teze kako smatraju da je proces podnošenja teme/nacrta istraživanja Etičkom povjerenstvu za istraživanja u bolnici previše detaljan. Prilikom podnošenja zahtjeva Etičkom povjerenstvu bolnice 25% ispitanika zna što se od njih očekuje. Pristanci potrebni kod provođenja istraživanja u velikoj mjeri utječu na stavove medicinskih sestara prema istraživanjima. Manji dio ispitanika odnosno 34% smatra kako ih „Potreban informirani pristanak zaposlenika za sudjelovanje u istraživanju sprječava u provođenju istraživanja na njihovom radnom mjestu“. Oko 30% ispitanika navodi kako ih "Potreban informirani pristanak bolesnika za sudjelovanje u istraživanju sprječava u provođenju istraživanja.

Sa statističkim metodama koje se primjenjuju u interpretaciji rezultata istraživanja upoznato je 25% ispitanika. Oko 28% ispitanika uglavnom se ne slaže sa tvrdnjom kako njihov posao njima pruža vrijeme potrebno za provođenje istraživanja. Velika većina ispitanika, njih 30% smatra kako ih kolege nebi podupirali u provođenju istraživanja, s druge strane isti broj ispitanika smatra kako bi imali podršku svojih kolega. Mnogi ispitanici (29%) neznaju da li bi im kolege pomogle u provođenju istraživanja. Tijekom svojeg posla 25% ispitanika smatra kako nemaju pruženo odgovarajuće edukacijsko znanje za provođenje istraživanja. Mnogo ispitanika, njih 33% navodi kako imaju potrebna znanja i vještine za provođenje istraživanja. Neki ispitanici su neodlučni oko pružanja podrške okoline prilikom provođenja istraživanja. Oko 26% ispitanika neodlučno je

vezano uz tezu kako vjeruju da na njihovom radnom mjestu ima dovoljno administrativne pomoći za bilo koga tko želi provesti istraživanje.

U ovom istraživanju 27% ispitanika uopće se ne slaže sa tvrdnjom kako na njihovom radnom mjestu ima dovoljno pomoći za statističku obradu podataka za bilo koga tko želi provesti istraživanje. Oko 26% ispitanika uopće se ne slaže kako na njihovom radnom mjestu ima dovoljno pomoći za analizu rezultata i zaključaka za svakog tko provodi istraživanje. Sa tvrdnjom kako bi provodili istraživanje kada bi za to imali vremena slaže se 31% ispitanika. Ispitanici, njih 27% provodili bi istraživanja kada bi znali napraviti nacrt, provesti istraživanje, napraviti analizu rezultata i zaključak istraživanja. Velika većina ispitanika, odnosno njih 34% u potpunosti se slaže s tvrdnjom kako bi rezultati istraživanja bili korisni za bolju zdravstvenu njegu bolesnika u njihovom radnom okruženju. Istraživanja iz zdravstvene skrbi medicinskih sestara sredstva su pomoću kojih se teorija primjenjuje u praksi smatra 34% ispitanika. Oko 29% ispitanika smatra kako bi se i ostali članovi odjela, osim medicinskih sestara, koje brinu o bolesnicima, trebali provoditi istraživanja.

Iz rezultata istraživanja možemo iščitati kako se 27% ispitanika u potpunosti slaže sa tvrdnjom kako bi prvostupnice sestrinstva trebale provoditi istraživanja. Ispitanici bi većinom željeli provoditi istraživanja o problemima vezanim uz zdravstvenu njegu bolesnika kako navodi njih 25%. oko 30% ispitanika neodlučno je po pitanju teze kako bi provodio/la istraživanja kada bi dobivanje pacijentovog pristanka bilo lakše. Oko tvrdnje da bi istraživanja u sestrinstvu trebale provoditi sestre na kliničkim odjelima neodlučno je 26% ispitanika. Djelomičan broj ispitanika, odnosno njih 25% uglavnom se slaže kako bi istraživanja u sestrinstvu trebale provoditi medicinske sestre zaposlene u obrazovanju. U vezi tvrdnje da bi medicinske sestre provodile više istraživanja ako bi im na raspolaganju bilo više novčanih sredstava za tu svrhu slaže se 33% ispitanika. 30% ispitanika navodi kako je vrijeme provedeno u njezi bolesnika važnije od vremena provedenog za provođenje istraživanja. Za provođenje istraživanja zainteresirano je 32% ispitanika. Medicinske sestre provodile bi istraživanja kada bi imale vremena za to kakko smatra 31%ispitanika. Kada bi medicinskim sestrama bili omogućeni slobodni dani za provođenje istraživanja, njih oko 30% izradile bi i provodile istraživanje tada. Da bi istraživanja trebala provoditi medicinske sestre sa završenim doktoratom slaže se 24% ispitanika. 28% ispitanika neodlučno je po pitanju kako bi on/ona proveo/la istraživanje kada bih znao/la više o tome. Oko 25% ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom kako bi istraživanja u sestrinstvu trebale provoditi

magistre sestrištva. Po pitanju teze kako bi istraživanja u sestrištvu trebale provoditi sestre koje su posebno educirane za istraživački rad neodlučno je 31% ispitanika.

Ispitivanje hipoteza provedeno je hi-kvadrat testiranjem i ispitana je korelacija između starosti ispitanika i njihove stručne sprema te stručne sprema i pitanja jesu li proveli neki oblik ispitivanja u sestrištvu. Potrebno je naglasiti kako se hi-kvadrat test koristi kada se želi ispitati da li neke opažene frekvencije odstupaju od frekvencija koje bismo očekivali pod određenom hipotezom.

		STRUČNA SPREMA ISPITANIKA			UKUPNO
		Visoka stručna sprema	Viša stručna sprema	Srednja stručna sprema	
STAROST ISPITANIKA	20-30 god	27	52	34	113
	31-40 god	27	57	21	105
	41-50 god	32	25	21	78
	51-60 god	21	20	10	51
	UKUPNO	107	154	86	347

Tablica 6.2.2 Odnos starosti ispitanika i stručna sprema ispitanika

Prema hi-kvadrat testu odnosa starosti ispitanika i njihove stručne sprema, može se zaključiti kako među ispitanicima u dobi od 20-30 te 31-40 godina prevladava viša stručna sprema sa 46% i 54%. Među ispitanicima između 41 i 60 godina prevladava visoka stručna sprema.

		STRUČNA SPREMA ISPITANIKA			UKUPNO
		Visoka stručna sprema	Viša stručna sprema	Srednja stručna sprema	
STAROST ISPITANIKA	Da	96	97	29	222
	Ne	11	54	55	120
	Ne znam	0	3	2	5
	UKUPNO	107	154	86	347

Tablica 6.2.3. Odnos stručne spreme i izdanih radova ispitanika

Kako bi se potvrdila ili opovrgnula hipoteza potrebno je u korelaciju staviti stručnu spremu ispitanika i njihove odgovore na pitanje jesu li proveli neki oblik istraživanja. U takvoj korelaciji, hi-kvadrat testom dolazi se do zaključka kako je najviše ispitanika koji su proveli neki oblik istraživanja u kategoriji više stručne spreme (44%) i visoke stručne spreme (43%). Ovom korelacijom može se potvrditi hipoteza H1 kako visoko i više obrazovane medicinske sestre pokazuju pozitivniji stav za provođenje istraživanja od medicinskih sestara koje imaju srednju naobrazbu. Nadalje, obzirom na dvije provedene hi-kvadrat analize, može se zaključiti kako mladi ispitanici su otvoreniji prema istraživanjima i samim time prema unapređenju svog obrazovanja. Odnosno, da osobe sa srednjom stručnom spremom nisu provele istraživanje.

7. Rasprava

U istraživanju „Stavovi medicinskih sestara o provođenju istraživanja u sestrinstvu“ sudjelovalo je 347 ispitanika. Istraživanje je provedeno u razdoblju od mjeseca kolovoza do rujna, a u njega su bili uključeni zdravstveni djelatnici sa srednjom, visokom ili višom stručnom spremom koji rade unutar kliničkih bolnica, općih bolnica, domova zdravlja, domova umirovljenika, te škola i fakulteta. Prema sociodemografskim podacima, većina ispitanika bila je ženskog spola. Najveći broj ispitanika, njih 113 je dobi između 20 i 30 godina. Istraživanje sa istom tematikom provedeno je također u Kliničkom bolničkom centru Osijek. U njemu je sudjelovalo 202 ispitanika sa različitim klinikama i zavoda. U ovom istraživačkom projektu također je većina ispitanika bila ženskog spola. Od ukupnog broja ispitanika 104 medicinske sestre bile su srednje stručne spreme. U ovom istraživanju sudjelovalo je najviše ispitanika sa višom stručnom spremom, njih 154.

Prema radnome mjestu ispitanika velika većina njih radi unutar tercijarne razine zdravstvene zaštite, odnosno 126 ispitanika radi unutar kliničkih bolničkih centara ili kliničkih bolnica. Pošto najveći dio ispitanika radi unutar bolničkog sustava, najzastupljeniji odjeli u ovom istraživanju bili su kirurgija (72 ispitanika), te interna (42 ispitanika). Velika većina ispitanika, njih 154 nije se izjasnila na kojim radilištima radi, odnosno njihova radilišta nisu jasno bila navedena u anketnom upitniku, nego su ih trebali sami nadopisati. Djelatnosti koji su ispitanici naveli uglavnom se odnose na fakultete i škole, vrtiće, domove zdravlja i domove za starije osobe. Prema godinama radnog iskustva, 120 ispitanika navodi kako ima do 10 godina radnog iskustva.

Daljnjom obradom podataka o provođenju istraživanja, 222 ispitanika navodi kako su tijekom svojeg radnog iskustva ili obrazovanja proveli istraživanje. Tijekom provođenja istraživanja tematika koja je najčešće obrađivana bila je zdravstvena njega bolesnika, nakon čega slijedi edukacija osoblja i organizacija rada. Samo 78 ispitanika navodi da je zainteresirano za provođenje istraživanja. Provođenje istraživanja uvelike utječe na zadovoljstvo istraživača kako navodi 220 ispitanika. Pregled znanstvenih baza, te čitanje stručnih ili znanstvenih članaka uvelike utječe na provođenje istraživanja. Prema rezultatima istraživanja možemo vidjeti kako 144 ispitanika mjesečno čitaju dva do pet stručnih ili znanstvenih članaka. Osobe je potrebno motivirati za provođenje istraživanja, pri čemu većina ispitanika navodi kako bi ih za provođenje istraživanja motivirao napredak u poslu ili više slobodnog vremena. Ključne prepreke u neprovođenju istraživanja prema razmišljanju ispitanika su nedostatak vremena i nedostatak potpore od strane poslodavca.

Prema rezultatima ovoga istraživanja većina sestara željela bi provoditi ili sudjelovati u nekom istraživanju. Istraživanje koje je provela autorica Kovačević upućuje nas kako bi medicinske sestre provodile istraživanja kada bi imale više slobodnog vremena ili novčanu potporu poslodavca. Većina ispitanika ovog istraživanja se slaže s rezultatima da bi istraživanje trebale provoditi prvostupnice sestrinstva ili medicinske sestre sa završenim magisterijem što je podudarno sa rezultatima autorice Kovačević. Prema određenim stavovima ovog istraživanja pozitivne stavove prema istraživanju većinom iskazuju prvostupnice sestrinstva i medicinske sestre mlađe dobi. Većinom su samo visokoobrazovane medicinske sestre motivirane za provođenje istraživanja. Autorica Kovačević navodi kako je veća razina motivacije prisutna kod medicinskih sestara više stručne spreme: njih 8 (8,2 %) izvještava o izrazitoj motiviranosti, a samo 7 (7,1 %) njih nije motivirano za nastavak edukacije [24]. Oba istraživanja ukazuju kako su medicinske sestre mlađe dobi zainteresirane za istraživanja.

Analiza rezultata ovih istraživanja podudarna je s istraživanjima koje su proveli Hofmeister te Bostrom u kojima je također utvrđeno da medicinske sestre percipiraju kako potpora za istraživačke aktivnosti postoji i među njihovim kolegama i u bolnici, pri čemu one smatraju da su istraživanja važna i korisna za sestrinsku praksu te izražavaju svjesnost oko prepreka za provođenje istraživanja [24]. Starije medicinske sestre sa nižim stupnjem obrazovanja uglavnom smatraju kako je vrijeme provedeno u njezi bolesnika važnije od vremena koje pojedine medicinske sestre odvajaju za pripremu i provedbu istraživanja. Ovo istraživanje ukazuje na suprotne podatke jer su u njemu većinom sudjelovale mlađe osobe koje teže ka visokom obrazovanju. Kovačević također navodi da bi istraživanja trebale provoditi prvostupnice sestrinstva, što znači da su medicinske sestre u određenoj mjeri svjesne važnosti obrazovanja za stjecanje znanja o istraživačkim metodama [24]. Rezultati ovog istraživanja, a pregledom rada autorice Kovačević pokazuju da medicinske sestre više i visoke stručne spreme postižu značajno viši ukupni rezultat na Boothovoj skali stavova prema istraživanju u sestrinstvu u odnosu na medicinske sestre srednje stručne spreme. Više ili visokoobrazovane medicinske sestre većinom pokazuju pozitivnije stavove prema istraživanjima od medicinskih sestara srednje stručne spreme što je i potvrđeno u hipotezi ovog rada. Medicinske sestre tijekom svojeg formalnog obrazovanja na fakultetima slušaju mnoštvo kolegija koji se dotiču metodologije istraživanja, pa su stoga ovi rezultati odraz dobrog obrazovanja.

Prema istraživanjima provedenima u Europi autorica BjoÈrkstroÈm nas upućuje na rezultate svojeg istraživanja. Ona je istraživanje provela u Švedskoj a u njemu je sudjelovalo 407 registriranih medicinskih sestara. Autorica BjoÈrkstroÈm na ovo istraživanje se odlučila zbog razvoja događaja unutar sestrinstva i obrazovanja za njegu u Švedskoj pri čemu se medicinske sestre potiče da vrše istraživanja. Rezultati su ukazali da su ispitanici općenito imali pozitivne stavove prema istraživanjima sestrinstva [25]. Postojale su značajne razlike između ispitivane skupine. Skupina ispitana 1966. godine pokazala se kao najmanje pozitivna skupina [25]. Četrdeset i šest posto ispitanika tog istraživanja nikada ili rijetko koristilo je istraživanje sestara svakodnevno u praksi. Otprilike polovica ispitanika nikada ne čita izvješća o istraživanjima [25]. Ispitanici ovog istraživanja također navode kako istraživanja ne provode zbog nedostatak slobodnog vremena, slabe potpore poslodavca i nedovoljnog znanja iz područja istraživanja. Ovo istraživanje također nam ukazuje da mlađi ispitanici pokazuju više interesa i pozotovnije stavove prema istraživanjima.

U Norveškoj je sestrinska znanost u jako velikom razvoju. Utvrđivanje interesa i motivacije medicinskih sestara za istraživanje može se voditi strukturiranim inicijativama za poboljšanje istraživački kapaciteta kliničkih sestara u praktičnom kontekstu [26]. Istraživanje u Norveškoj bilo je presječno, a provedeno je 2011. godine u sveučilišnoj bolnici zapadne obala Norveške. U istraživanju je sudjelovalo preko 600 medicinskih sestara. Pet medicinskih sestara je doktoriralo, tri su imale postdoktorat i oko 100 njih steklo je magisterij [36]. U bolnici je bilo zaposleno ukupno 7300 medicinskih sestara. Podaci su otkrili da je 95% žena i 5% muškaraca sudjelovalo u istraživanju [26]. Njihova srednja dob bila je 41,2 godine, a većina je radila puno radno vrijeme i imali su oko 15 godina radnog iskustva. Prilika za profesionalni razvoj smatrala se prilično niskom ($3,45 \pm 0,93$) [26]. Međutim, sestre su imale pozitivan stav prema istraživanjima unatoč činjenici da su se relativno malo bavile istraživačkim aktivnostima (8%) [26]. Od onih koji se bave istraživanjem, 56% ih je željelo povećati svoje istraživačke vještine, dok je 10% prihvatilo tečaj višeg stupnja za usavršavanje iz područja istraživanja [26]. Zanimljivo je otkriće da je 60% medicinskih sestara naglasio da je "unutarnja motivacija" bilo dragocjeno sredstvo za profesionalni razvoj [26]. Važnost istraživanja, dostupne mogućnosti i prilagođeno radno vrijeme samo su neki od prediktora koji još utječu na stavove prema istraživanjima. Nedostatak vremena "(62%) i, nedostatak interesa "(31%) bile su glavne istraživačke zapreke [26]. Više od 20% medicinskih sestara navelo je kako žele poboljšati svoje istraživačke vještine [26]. Za dobru promociju istraživanja potrebni su planirani organizacijski naponi i održavanje izgrađenih istraživačkih

kapaciteta kliničkih sestara na strateškoj razini sveučilišnih bolnica. Za starije medicinske sestre i one koje se žele baviti istraživanjima potrebna je obuka čime bi se ojačali istraživački kapaciteti i doprinjelo se izgradnji istraživačke kulture unutar organizacije [26]. Štoviše, istraživanje je od posebne važnosti za razvoj višeg stupanja prakse utemeljene na dokazima. Stvaranje organizacijske klime koja vrednuje upotrebu istraživanja i podržava sudjelovanje kliničkih sestara u takvim aktivnostima presudne su za daljnji rast i razvoj sestrinstva u svijetu. Vizionarsko vodstvo i novi načini olakšavanja suradničkih odnosa, emocionalna inteligencija i nadzor istraživanja su stoga od značaja za poboljšanje kliničkih istraživačkih kapaciteta medicinskih sestara u praksi [26].

Istraživanje provedeno u Finskoj također se bavilo stavovima medicinskih sestara prema istraživanjima. Podaci su prikupljeni namjenski strukturiranim upitnikom. Istraživanje je provedeno u jednoj središnjoj bolnici, jednoj središnjoj sveučilišnoj bolnici i 10 domova zdravlja u Finskoj [27]. U istraživanju je ukupno sudjelovalo 400 medicinskih sestara. Stopa odgovora bila je 67% [27]. Podaci su analizirani pomoću SPSS statističkih podataka softver. Stavovi o istraživanjima sestrinstva bili su općenito prilično pozitivni, iako je više od polovice sestara navelo vlastiti odnos prema sestrinskoj znanosti kao prepreku u provođenju istraživanja. Velika većina (97%) medicinskih sestara koje su sudjelovale u ovom su istraživanju bile se žene [27]. Više od polovice (59%) bile su u dobnoj skupini 35-50 godina [27]. Medicinske sestre su smatrale da su prošle prilično malo obuke u istraživanju i razvoju, a većina njih (63%) rekla je da bi željeli više treninga na ovom polju [27]. Samo je jedna trećina medicinskih sestara zauzela stav da je obavljanje istraživanja važan dio posla medicinske sestre. Oko 30% medicinskih sestara imalo je pozitivan stav prema istraživanjima u sestrinstvu sa vlastite praktične točke gledišta [27]. Sestre koje su pohađale tečajeve sa područja istraživanja pokazale su pozitivnije stavove prema istraživanjima. Stavovi su bili najpozitivniji kod medicinskih sestara u domovi zdravlja u zajednici (prosječno 3,00), sljedeća većina bila je pozitivna među onima koji rade u središnjim sveučilišnim bolnicama (prosječno 2,88) [27]. Dob, učestalost čitanja stručne literature, sudjelovanje na tečajevima, obuka stečena u istraživanju i razvoj i vrsta radnog mjesta bili su povezani sa stavovima. Dio objašnjenja leži u činjenici da obrazovanje medicinskih sestara u Finskoj još nije organizirano u akademske postavke, a medicinske sestre u finskim bolnicama još uvijek moraju raditi pod znatnim vremenskim pritiskom i usredotočite se na neposredne, praktične probleme [27]. Stavovi su bili najpozitivniji tamo gdje su se istraživanja u sestrinstva ocjenjivala bez izravne

veze sa sestrinskom praksom [27]. Procjene su bile manje pozitivne kada se istraživanje razmatralo u kontekstu sestrinstva, prakse ili u odnosu na same medicinske sestre. Studije provedene u Švedskoj, Danskoj i Australiji također ukazuju na rezultate da medicinske sestre ne smatraju da je istraživanje važno za njihov posao. Također je važno spomenuti kako medicinske sestre u provođenju istraživanja većinom samo interpretiraju rezultate drugih istraživača, ali rijetko se same bave aktivnim istraživanjima. Potrebno je provoditi više edukacija o metodologiji istraživanja kako bi se potaknuo razvoj i primjena sestrinskih istraživanja u svakodnevnoj medicinskoj praksi.

Ovim istraživanjem potvrđene su obje hipoteze koje nam ukazuju kako medicinske sestre visoke i više stručne spreme imaju pozitivnije stavove prema istraživanjima. Prema svim ostalim iznesenim podacima mlađe medicinske sestre su također više zainteresirane i motivirane za provođenje istraživanja. Hipoteza H2 i H3 nisu potvrđene zbog premalog sudjelovanja ispitanika iz navedenih ustanova. Mijenjanje stavova medicinskih sestara zasigurno će doprinjeti provođenju više istraživačkih projekata, te razvoju sestrinstva kao istraživačke znanosti.

8. Zaključak

Istraživanje je proces kojim se prikupljaju podaci za unapređenje određene prakse. Medicinske sestre kao neizostavni dio zdravstvenog sustava trebale bi težiti prema provođenju istraživanja i time unapređenju sestrinske prakse. Prvenstveno je potrebno poticati visoko obrazovanje kod medicinskih sestara. Stjecajem visokog obrazovanja medicinske sestre imaju znanje za provođenje istraživanja, potrebno je također promovirati stručnost u istraživanjima u sestrinstvu, te financijsku podršku koja je nužna kako bi se određeno istraživanje provelo. Praksa utemeljena na dokazima i istraživanjima danas postaje vrlo važna. Sve više se priča o o interprofesionalnom usavršavanju i multidisciplinarnom radu pri čemu se medicinske sestre potiču da usvoje neke od zadataka koje su do sada tradicionalno radili liječnici. Međutim često čujemo citiranu rečenicu da liječnici "liječe", a medicinske sestre "njeguju", ali istraživanja to ne podržavaju. Potrebno je prikupiti kvalitetne dokaze i provoditi više istraživanja kako bi medicinske sestre postale cjenjenije u društvu i punopravni članovi multidisciplinarnih timova. Potrebno je više istraživanja u stvarnosti i posljedica usvajanja prakse utemeljene na dokazima.

Na temelju pregleda literature zaključila sam da istraživanja u sestrinskoj praksi imaju nekoliko svrha:

- povećati znanje iz određenog područja, postavljajući tako osnovne temelje za praksu njege bolesnika
- stvoriti dokaze za sestrinsku praksu
- usmjeravati učinkovitost u zdravstvu i njezi, osiguravajući kvalitetu i isplativost, te
- stvoriti znanje koje vodi obrazovnu politiku u sestrinskoj profesiji, čime bi se unaprijedila sestrinska praksa i zdravlje pojedinca na svim razinama zdravstvene zaštite

U konačnici, sestrinska istraživanja trebala bi biti etički odgovorna i trebala bi se snažno zalagati za poboljšanje života općenito i zdravlja ljudi na našoj planeti. Najvažnije od svega nadam se da će ovo istraživanje poslužiti razvoju nekih budućih kolegija ili smjernica koje će svakako doprinjeti većoj razini motiviranosti i zainteresiranosti zdravstvenih djelatnika za provođenje istraživanja.

9. Literatura

1. Institute of Medicine (US) Division of Health Care Services. Nursing and Nursing Education: Public Policies and Private Actions. Washington (DC): National Academies Press (US); 1983. Appendix 8, Nursing Research: Definitions and Directions. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK218540/>
2. Tingen, Martha S., et al. "The importance of nursing research." *Journal of Nursing Education* 48.3 (2009): 167-170. Dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3677814/>
3. Stolley J. M., Buckwalter, K. C., & Garand, L. The evolution of nursing research. *Journal of the neuromusculoskeletal system: JNMS: a journal of the American Chiropractic Association, Inc*, 200: 8(1), 10. Dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6739074/> (20.09.2020)
4. Gilja M. Zašto istraživati u sestrinstvu. 6. simpozij medicinskih sestara i tehničara s međunarodnim sudjelovanjem „Istraživanja u sestrinstvu- izazov i (li) preduvjet suvremenog sestrinstva“. Zbornik sažetaka: Mostar; 2018.
5. Moody LE. *Advancing Nursing Science Through Research*, vol 1 CA: Sage Publications, 1990.
6. Lučanin D. Sedić B. Čukljek S. Sestrinska istraživanja- pokretači profesionalnog razvoja. // Zbornik radova. Konferencije Perspektive individualnog i profesionalnog razvoja u sestrinstvu. Zagreb: Zdravstveno veleučilište, 2008. str. 53-56 (predavanje, nije recenziran, cjeloviti rad (in extenso), stručni)
7. Fitzpatrick JJ. ed. *Encyclopedia of Nursing Research*. New York: Springer, 1998.
8. *Croatian Nursing Journal* Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/cnj> (20.09.2020)
9. Ellenbecker CH, Edward J. Conducting Nursing Research to Advance and Inform Health Policy. *Policy, Politics, & Nursing Practice*. 2016;17(4):208-217. Dostupno na: [10.1177/1527154417700634](https://doi.org/10.1177/1527154417700634) (21.09.2020)
10. Fulbright Institute of International Education. 2014 Retrieved March 16, 2014, Dostupno na: <http://www.iie.org/fulbright>. (21.09.2020)
11. Schloman, B. Information Resources: "Information Literacy: The Benefits of Partnership." *Online Journal of Issues in Nursing*. 2001. Dostupno na:

www.nursingworld.org/MainMenuCategories/ANAMarketplace/ANAPeriodicals/OJIN/Columns/InformationResources/InformationLiteracy.aspx

12. Winsett RP, Cashion AK. The nursing research process. *Nephrol Nurs J*. 2007 Nov-Dec;34(6):635-43. Dostupno na: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18203572/> (22.09.2020)
13. Tess V. GOALS FOR CONDUCTING NURSING RESEARCH The importance of nursing research cannot be stressed enough.docx 2018. Dostupno na: <https://www.scribd.com/document/387130494/goals-for-conducting-nursing-research-the-importance-of-nursing-research-can-not-be-stressed-enough-docx> (22.09.2020)
14. Bahadori M, Raadabadi M, Ravangard R, Mahaki B. The barriers to the application of the research findings from the nurses' perspective: A case study in a teaching hospital. *J Educ Health Promot*. 2016 Jun 23;5:14. Dostupno na: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4960792/#__ffn_sectitle (23.09.2020.)
15. Yanagawa H, Takai S, Yoshimaru M, Miyamoto T, Katashima R, Kida K. Nurse awareness of clinical research: a survey in a Japanese University Hospital. *BMC Med Res Methodol*. 2014 Jul 2;14:85. doi: 10.1186/1471-2288-14-85
16. French B. Contextual factors influencing research use in nursing. *Worldviews Evid Based Nurs*. 2005;2(4):172-83. doi: 10.1111/j.1741-6787.2005.00034.x.
17. Ljubičić, M., Šare, S. (2015) Povezanost teorije i prakse u zdravstvenoj njezi. *Sestrinski glasnik*, 20; (3), 254-256.
18. Bostrom, Andrea C., et al. "Staff nurses' attitudes toward nursing research: a descriptive survey." *Journal of Advanced Nursing* 14.11 (1989): 915-922.
19. Halabi Jehad O., et al. Attitudes of Saudi nursing students toward nursing research. *Saudi Journal for Health Sciences*, 2016, 5.3: 118.
20. Kuuppelomäki, Merja, and Jouni Tuomi. "Finnish nurses' attitudes towards nursing research and related factors." *International Journal of Nursing Studies* 42.2 (2005): 187-196.
21. Björkström EM, Hamrin KF E. Swedish nurses' attitudes towards research and development within nursing. *Methodological issues in nursing research*. *J Adv Nurs*. 2001;34(5):706-714.
22. Petz B. *Osnove statističkih metoda za nematematičare*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2007.

23. Marušić M. i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 5. izd. Zagreb: Medicinska naklada; 2013.
24. Kovačević A. Stavovi medicinskih sestara prema istraživanju u sestrinstvu [Diplomski rad]. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet Osijek; 2017 [pristupljeno 24.09.2020.] Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:152:663167>
25. Björkström ME, Hamrin EK. Swedish nurses' attitudes towards research and development within nursing. *J Adv Nurs*. 2001 Jun;34(5):706-14. doi: 10.1046/j.1365-2648.2001.01800.x.
26. Akerjordet K, Lode K, Severinsson E. Clinical nurses' attitudes towards research, management and organisational resources in a university hospital: part 1. *J Nurs Manag*. 2012 Sep;20(6):814-23. doi: 10.1111/j.1365-2834.2012.01477.x.
27. Kuuppelomäki M, Tuomi J. Finnish nurses' attitudes towards nursing research and related factors. *Int J Nurs Stud*. 2005 Feb;42(2):187-96. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2004.06.001.

28. Popis slika, tablica i grafova

1. Graf 6.1.1. Spol ispitanika
2. Graf 6.1.2. Starost ispitanika
3. Graf 6.1.3. Stručna sprema ispitanika
4. Graf 6.1.4. Radno mjesto ispitanika
5. Graf 6.1.5. Vrsta radnog mjesta ispitanika
6. Graf 6.1.6. Godine radnog iskustva ispitanika
7. Graf 6.2.1. Jeste li proveli (samostalno ili u suradnji) neki oblik istraživanja iz područja sestriinstva?
8. Graf 6.2.2. Ako ste proveli istraživanje, koja je bila tema samog istraživanja
9. Graf 6.2.3. Motiviranost za provođenje istraživanja
10. Graf 6.2.4. Smatrate li da provođenje istraživanja utječe na vaše osobno zadovoljstvo
11. Graf 6.2.5. Koliko stručnih ili znanstvenih članaka čitate mjesečno
12. Graf 6.2.6. Koliko često čitate stručne ili znanstvene članke na engleskom jeziku
13. Graf 6.2.7. Što bi pozitivno utjecalo na vašu motivaciju za provođenje istraživanja
14. Graf 6.2.8. Što smatrate ključnom preprekom u neprovođenju sestriinskih istraživanja
15. Tablica 6.2.1. Stavovi ispitanika prema istraživanjima u sestriinstvu
16. Tablica 6.2.2 Odnos starosti ispitanika i stručna sprema ispitanika
17. Tablica 6.2.3. Odnos stručne spreme i izdanih radova ispitanika

PRILOG

Poštovane/i,

Ovaj upitnik je izrađen za potrebe istraživanja u sklopu diplomskog rada na studiju Sestrinstvo - menadžment u sestrinstvu: »Stavovi medicinskih sestara o provođenju istraživanja u sestrinstvu« pod mentorstvom doc.dr.sc. Rosane Ribić. Upitnik je anonimn i dobrovoljan, a rezultati će se koristiti za izradu diplomskog rada, te je Vaš doprinos iznimno značajan za stvarni prikaz situacije u sestrinstvu. Za upitnik je potrebno odvojiti 15-tak minuta. Unaprijed zahvaljujem na vremenu i strpljenju kod rješavanja upitnika.

1. Spol:

- M
- Ž

2. Dob

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60

3. Stupanj obrazovanja

- Srednja stručna sprema
- Viša stručna sprema
- Visoka stručna sprema

4. Radno mjesto na kojem radite

- Klinička bolnica, klinički bolnički centar
- Bolnica, poliklinika, lječilište
- Dom zdravlja, ustanova za hitnu medicinsku pomoć, zdravstvena njega u kući
- Vrtić
- Fakultet/škola
- Dom za starije osobe

5. Vrsta radnog mjesta/odjel:

- Kirurgija
- Interna
- Pedijatrija
- Ginekologija
- Urologija

- Ambulantna djelatnost
- Ostalo (nadopišite sami)

6. Godine radnog iskustva

- 0-10
- 10-20
- 20-30
- 30-40

7. Jeste li proveli (samostalno ili u suradnji) neki oblik istraživanje iz područja sestrinstva?

- DA
- NE
- NE ZNAM

8. Ako ste proveli istraživanje, koja je bila tema samog istraživanja?

- Zdravstvena njega bolesnika
- Organizacija rada
- Edukacija osoblja
- Ostalo (nadopišite sami)

9. Koliko ste motivirani za provođenje istraživanja? Označite na skali od 1 do 10.

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10. Smatrate li da provođenje istraživanja utječe na Vaše osobno zadovoljstvo?

- DA
- NE
- NE ZNAM

11. Što bi pozitivno utjecalo na Vašu motivaciju za provođenje istraživanja?

- Više slobodnog vremena
- Dodatno znanje o istraživačkom radu
- Novac
- Potpora poslodavca
- Mogućnost napretka u poslu

12. Koliko stručnih ili znanstvenih članaka čitate mjesečno?

- niti jedan
- jedan
- dva do pet
- više od pet

13. Koliko često čitate stručne i znanstvene članke pisane na engleskom jeziku?

- često
- ponekad
- gotovo nikad

14. Što smatrate ključnom preprekom u neprovođenju sestrijskih istraživanja?

- Nedostatak vremena
- Nedostupnost literature
- Nedostatak znanja statistike
- Nedostatak potpore od strane poslodavca

Sljedeći dio ankete sastoji se od određenih tvrdnji koje odražavaju Vaše mišljenje o istraživanjima u sestriinstvu. Molim Vas da što iskrenije procijenite i odgovorite koliko se slažete ili ne slažete sa svakom od navedenih tvrdnji.

Kod svake tvrdnje ponuđeni su brojevi od 1-5, a oni označavaju:

- 1 - u potpunosti se ne slažem
- 2 - uglavnom se ne slažem
- 3 - niti se slažem niti se ne slažem
- 4 - uglavnom se slažem
- 5 - u potpunosti se slažem

Redni broj pitanja	Molim zaokružite broj koji najbolje odražava vaš stav!	U potpunosti se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
1.	Želio/la bih provoditi istraživanja.					
2.	Želio/la bih da su istraživanja visoko na mojoj listi prioriteta.					
3.	Istraživanja u sestriinstvu se provode jer medicinskim sestrama omogućuju unaprjeđenje.					
4.	Vjerujem da bi na svom radnom mjestu mogao/la dobiti dovoljno pomoći tijekom istraživačkog procesa.					
5.	Vjerujem da bih na svom radnom mjestu mogao/la dobiti dovoljno savjetodavne pomoći pri istraživanjima.					
6.	Moj nadređeni bi mi omogućio vrijeme za provođenje istraživanja tijekom radnog vremena.					

7.	Proces podnošenja teme/nacrta istraživanja Etičkom povjerenstvu za istraživanja u bolnici je previše detaljan.					
8.	Znam što se od mene očekuje pri podnošenju zahtjeva za istraživanje Etičkom povjerenstvu bolnice.					
9.	Potreban informirani pristanak zaposlenika za sudjelovanje u istraživanju sprječava me u provođenju istraživanja na mom radnom mjestu.					
10.	Potreban informirani pristanak pacijenata za sudjelovanje u istraživanju sprječava me u provođenju istraživanja na mom radnom mjestu.					
11.	Upoznat/a sam s odabranim statističkim procedurama koje se primjenjuju za analizu rezultata istraživanja.					
12.	Vjerujem da mi moj posao pruža vrijeme potrebno za provođenje istraživanja.					
13.	Moje kolege (drugi stručnjaci) bi me podupirali u provođenju istraživanja.					
14.	Moji suradnici u sestrinstvu bi podupirali provođenje istraživanja.					
15.	Vjerujem da bi mi moji suradnici u sestrinstvu pomogli pri provođenju istraživanja.					
16.	Moj posao pruža edukacijske programe vezane uz provođenje istraživanja.					
17.	Imam potrebna znanja i vještine za provođenje istraživanja.					
18.	Vjerujem da moja radna okolina pruža dovoljno mogućnosti za provođenje istraživanja.					
19.	Vjerujem da na mojem radnom mjestu ima dovoljno administrativne pomoći za bilo koga tko želi provesti istraživanje.					
20.	Vjerujem da na mojem radnom mjestu ima dovoljno pomoći za statističku obradu podataka za bilo koga tko želi provesti istraživanje.					
21.	Vjerujem da na mojem radnom mjestu ima dovoljno pomoći za analizu rezultata i zaključaka za svakoga tko provodi istraživanje.					
22.	Ja bih provodio/la istraživanje kada bih imao/la vremena.					

23.	Ja bih provodio/la istraživanja kada bih znao/la napraviti nacrt, provesti istraživanje, napraviti analizu rezultata i zaključak istraživanja.					
24.	Rezultati istraživanja korisni za bolju zdravstvenu njegu bolesnika mogu se primijeniti u mojem radnom okruženju.					
25.	Istraživanja medicinskih sestara su sredstva pomoću kojih se teorija primjenjuje u praksi.					
26.	Ostali članovi tima, pored medicinskih sestara, koji se skrbe za pacijenta, trebaju provoditi istraživanja povezana s njegom bolesnika.					
27.	Istraživanje zahtjeva od mene više nego što sam spreman/na dati svom poslu.					
28.	Prvostupnice sestrinstva trebale bi provoditi istraživanja.					
29.	Želim provesti istraživanje o problemu vezanom uz zdravstvenu njegu bolesnika.					
30.	Provodio/la bih istraživanja kada bi dobivanje pacijentovog pristanka bilo lakše.					
31.	Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi sestre na kliničkim odjelima.					
32.	Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi medicinske sestre zaposlene u obrazovanju.					
33.	Medicinske sestre bi provodile više istraživanja ako bi im na raspolaganju bilo više novčanih sredstava za tu svrhu.					
34.	Vrijeme provedeno u njezi bolesnika je važnije od vremena provedenog za provođenje istraživanja.					
35.	Ja sam zainteresiran/a za provođenje istraživanja.					
36.	Medicinske sestre dobivaju pohvale od svojih suradnika i kolega kada provedu istraživanje.					
37.	Medicinske sestre bi provodile istraživanja pod uvjetom da im se omogući vrijeme za to.					
38.	Medicinske sestre bi provodile istraživanja ako bi im bili omogućeni slobodni dani za provođenje istraživanja.					
39.	Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi medicinske sestre s završenim doktoratom.					
40.	Ja bih proveo/la istraživanje kada bih znao/la više o tome.					
41.	Medicinskim sestrama, kada provode istraživanje, previše zamjeraju njihovi suradnici.					

42.	Istraživanja u sestrinstvu trebale bi provoditi magistre sestrinstva.					
43.	Vjerujem da bih provodio/la istraživanja ako bi mi netko s više znanja pomogao pri tome.					
44.	Istraživanja u sestrinstvu trebaju provoditi sestre koje su posebno educirane za istraživački rad.					
45.	Dobivanje suglasnosti od pacijenta za sudjelovanje u istraživanju je vrlo teško.					

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, MARIJA CERANEC (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVOVI MEDICINSKIH SESTARA PREMA Iстраживањима у сестринству (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Marija Ceranec
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, MARIJA CERANEC (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STAVOVI MEDICINSKIH SESTARA PREMA Iстраживањима у сестринству (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Marija Ceranec
(vlastoručni potpis)